

Tore Witsø Rafoss

UNGE VOKSNE OG DEN NORSKE KIRKE

Medlemskap, tro og tilhørighet

KIFO Rapport 2017: 3

KIFO

INSTITUTT FOR
KIRKE-, RELIGIONS- OG LIVSSYNSFORSKNING

Tore Witsø Rafoss

UNGE VOKSNE OG DEN NORSKE KIRKE

MEDLEMSKAP, TRO OG TILHØRIGHET

KIFO Rapport 2017: 3

KIFO Rapport 2017: 3

Rapporten er utgitt av

KIFO, Institutt for kirke-, religions- og livssynsforskning

Pb. 37 Sentrum, 0101 Oslo

www.kifo.no

kifo@kifo.no

ISBN 978-82-92972-46-5

ISSN 0807-7517

FORORD

Rapportens tema er hva som kjennetegner unge voksne som er medlemmer av Den norske kirke, og er basert på kvantitative analyser av data fra Statistisk sentralbyrå (SSB), kirkens medlemsregister, og KIFOs Tros- og livssynsundersøkelse (TLU). Rapporten analyser sammenhengen mellom alder og medlemskap i Den norske kirke, med spesielt fokus på de yngre medlemmene. Rapporten beskriver hva som kjennetegner disse medlemmene, deres tro og tilhørighet, deres meninger og deres kontakt med kirken. Rapporten undersøker også hva som kjennetegner de som ønsker å melde seg ut av kirken, og de som har meldt seg ut, inkludert analyser av det store antallet mennesker som valgte å melde seg ut i 2016. Rapporten diskuterer endringer i kirkens medlemsmasse over tid med fokus på alderssammensetningen, og hvordan dette må forstås i forhold til alderssammensetningen i resten av befolkningen og i innvandrerbefolkningen.

Rapporten tegner et bilde av kirkens posisjon i samfunnet. Siden fokuset er på de yngre medlemmene, så beskriver rapporten en gruppe mennesker som kommer til å forme Den norske kirke fremover i tid. Rapporten bidrar med ny kunnskap om kirkens medlemmer, samt nye perspektiver på medlemsutvikling og medlemssammensetning, og gir på denne måten et kunnskapsgrunnlag for Den norske kirkes videre arbeid.

Rapporten er utarbeidet av Tore Witsø Rafoss, forsker ved KIFO, Institutt for kirke-, religion- og livssynsforskning. Han er prosjektleder, har utarbeidet analysene og skrevet rapporten.

Takk til Ånund Brottveit og Pål Ketil Botvar som har lest gjennom og kommentert rapporten.

Tore Witsø Rafoss

Oslo, desember 2017

INNHOOLD

FORORD	3
INNHOOLD	4
TABELL OG FIGURLISTE	5
1. INNLEDNING	7
2. PERSPEKTIVER PÅ ALDER OG RELIGION	9
2.1 GENERASJON ELLER ALDER?	9
2.2 ALDER OG RELIGION	9
2.3 ET MER SEKULARISERT SAMFUNN?	10
3. DATAGRUNNLAG	13
4. ALDER OG MEDLEMSKAP I DEN NORSKE KIRKE	15
4.1 MINKENDE OPPSLUTNING OM DEN NORSKE KIRKE I BEFOLKNINGEN	15
4.2 MEDLEMSKAP I DEN NORSKE KIRKE BLANT MAJORITETSBEFOLKNINGEN	17
4.3 ENDRINGER OVER TID	19
4.4 HOVEDPUNKTER	20
5. UNGES TILHØRIGHET OG KONTAKT MED DEN NORSKE KIRKE	21
5.1 DELTAGELSE OG TILHØRIGHET TIL KIRKEN	21
5.2 TYPE KONTAKT MED KIRKEN	22
5.3 HOVEDPUNKTER	24
6. UNGES HOLDNINGER TIL DEN NORSKE KIRKE	25
6.1 ALDER OG TRO	25
6.2 MENINGER OM DEN NORSKE KIRKE	26
6.3 GRUNNER TIL Å VÆRE MEDLEMMER AV KIRKEN	27
6.4 MENINGER OM KIRKELIGE RITUALER	27
6.5 HOVEDPUNKTER	29
7. UNGE MEDLEMMER OG UTMELDING AV DEN NORSKE KIRKE	31
7.1 UTMELDINGER 2005–2016	31
7.2 HVEM MELDTE SEG UT I 2016?	32
7.3 UNGES PLANER OM Å MELDE SEG UT	33
7.4 UNGE SOM ER USIKRE ELLER ØNSKER Å MELDE SEG UT	34
7.5 HOVEDPUNKTER	36
8. KONKLUSJON	37
LITTERATURLISTE	41

TABELL OG FIGURLISTE

Tabell 1. Alder og deltagelse ved gudstjenester	21
Tabell 2. Alder og tilhørighet.....	21
Tabell 3. Alder og type kontakt med Den norske kirke	22
Tabell 4 Alder og type kontakt med Den norske kirke siste tolv måneder	23
Tabell 5. Alder og grunner til å oppsøke kirken	23
Tabell 6. Alder og opplevelse av gudstjeneste	24
Tabell 7. Alder og grunner til å være medlem av Den norske kirke.....	27
Tabell 8. Alder, kjønn og meninger om religiøse markeringer.....	28
Tabell 9. Planer om å forbli medlem fordelt på alder	34
Tabell 10. Planer om å melde seg inn fordelt på alder	34
Tabell 11. Planer om å forbli medlem og religiøs tro	35
Tabell 12. Planer om å forbli medlem og deltagelse ved gudstjenester	35
Tabell 13. Planer om å forbli medlem og kjønn	35
Figur 1. Prosent medlemmer, tilhørige, døpte og konfirmerte 2001–2016	15
Figur 2. Prosent medlemmer, tilhørige, døpte og konfirmerte 2001–2016 i Oslo.....	16
Figur 3. Medlemmer og tilhørige 2016, prosent av befolkning	17
Figur 4. Medlemmer og tilhørige i Oslo 2016, prosent av Oslos befolkning.....	17
Figur 5. Medlemmer og tilhørige 2016, prosent av majoritetsbefolkning.....	18
Figur 6. Medlemmer og tilhørige 2016, prosent av majoritetsbefolkning i Oslo.....	19
Figur 7. Medlemmer og tilhørige i prosent av befolkning og majoritetsbefolkning, 2005–2016	20
Figur 8. Alder og tro.....	25
Figur 9. Alder og meninger om Den norske kirke.....	26
Figur 10. Utmeldinger av Den norske kirke 2005–2016.....	31
Figur 11. Utmeldte av Den norske kirke i 2016 fordelt på bispedømmer	32
Figur 12. Utmeldte av Den norske kirke i 2016 fordelt på alder	33

1. INNLEDNING

Denne rapportens tema er hva som kjennetegner unge voksne som er medlemmer av Den norske kirke. I en tid hvor oppslutningen om Den norske kirke er synkende, er det interessant å forstå i hvilken grad unge mennesker fortsatt velger å slutte opp om Den norske kirke. Er det slik at færre unge ønsker å være medlemmer av kirken, hva slags tilhørighet opplever de, hva mener de om kirken, ønsker de å melde seg ut? Ved hjelp av data fra Statistisk sentralbyrå (SSB), kirkens medlemsregister, og KIFOs Tros- og livssynsundersøkelse (TLU), vil rapporten svare på disse spørsmålene.

Fokuset er på unge medlemmer, det vil si kvinner og menn i alderen 18 til 29 år. Det gir likevel ikke mening å studere denne gruppen isolert. Derfor inneholder rapporten fortløpende analyser av alle aldersgrupper. Selv om de unge er i fokus, kan rapporten ses på som en generell studie av sammenhengen mellom alder og medlemskap, meninger, tilhørighet med mere.

Rapporten svarer på det følgende fire overordnede spørsmål:

1. Hva er sammenhengen mellom alder og medlemskap i Den norske kirke?
2. Hva er sammenhengen mellom alder og tilhørighet og kontakt med Den norske kirke?
3. Hva er sammenhengen mellom alder og religiøs tro og meninger om Den norske kirke?
4. Hva kjennetegner de som meldte seg ut av Den norske kirke i 2016? Og hva kjennetegner unge medlemmer som er usikre eller avvisende til videre medlemskap i kirken?

Gangen i rapporten er som følger: I kapittel 2 og 3, redegjøres det for hva slags tilgjengelig datamateriale som skal brukes og hva slags vitenskapelige perspektiv som kan hjelpe oss å forstå sammenhengen mellom alder og ulike former religiøsitet. Deretter følger fire analysekapitler. Hvert av kapitlene gir svar på ett av de fire forskningsspørsmålene, før analysen konkluderes i kapittel 8.

2. PERSPEKTIVER PÅ ALDER OG RELIGION

Temaet for denne rapporten er unge voksne og deres tilknytning til Den norske kirke. For å forstå denne tematikken trenger vi noen overordnede perspektiv på sammenhengen mellom alder og religion.

2.1 GENERASJON ELLER ALDER?

Når man studerer sammenhengen mellom alder og religiøsitet, er det viktig å forstå at denne sammenhengen kan påvirkes av to ulike faktorer: generasjonseffekt (også kalt kohorteffekt) og livsløpseffekt (også kalt alderseffekt). Vi vet for eksempel at eldre oftere er mer religiøse enn unge. Hvis den samme effekten gjentar seg over tid og er stabil, vil det sannsynligvis være snakk om en livsløpseffekt. Men hvis det er slik at de som er eldre nå er mer religiøse fordi de vokste opp i et mer religiøst samfunn, og at de som er unge nå, ikke vil bli mer religiøse når de blir eldre, fordi de er oppvokst i et mer sekulært samfunn, så er det snakk om en generasjonseffekt.

Når vi skal drøfte sammenhengen mellom alder og religion, skal vi ha dette skillet i bakhodet og forsøke å forstå hvilken av de to effektene det er snakk om, selv om det i praksis ofte er vanskelig si nøyaktig hvilken av disse effektene man observerer.

2.2 ALDER OG RELIGION

Det er en tendens til at mennesker beholder barnetroen resten av livet. Samtidig går livet gjennom mange ulike faser (Erikson 2000), og hva slags forhold man har til religion formes også av dette.

I Norge vil mange ungdommer være eksponert for kristendommen gjennom egne foreldre og deltagelse i kirkelige aktiviteter sammen med foreldrene. I den norske skole vil man også til en viss grad møte religion og kristendom gjennom undervisning og skolegudstjenester (selv om det har vært mye diskusjon knyttet til hvilken plass kristendommen skal ha i den norske skole). Ikke minst vil religion bli aktualisert for mange gjennom konfirmasjon og konfirmasjonsundervisning: I 2016 ble 60,0 prosent av norske 15-åringer konfirmert i Den norske kirke, og tidligere har tallet vært enda høyere.

Når ungdommer flytter hjemmefra kan dette innebære en reorientering i forhold til egne og foreldres verdier og livssyn. Man står på egne ben og kan i større grad velge omgivelser, aktiviteter og venner. Man blir utsatt for nye impulser og miljøer. Man flytter kanskje til et annet sted og begynner med studier eller arbeid. Hvis man har vært aktiv i en menighet eller i et religiøst miljø på hjemstedet, så vil det kreve innsats å bli en del av et nytt religiøst miljø, hvis man flytter. Ofte vil en periode med søken i voksenlivet etter hvert føre til at man enten etablerer et nytt livssyn, eller at man rekonstruerer sin barnetro.

Etablering av samliv og det å få barn er en nøkkelbegivenhet når det gjelder hvordan religiøs tro reproduseres på tvers av generasjoner. Det å få barn beslaglegger mye tid og energi og kan føre til at man har mindre tid til overs til kirkelig aktivitet og trosutøvelse. Men på den andre siden vil partnerskap og barn kunne aktualisere den religiøse dimensjonen: Hvilket livssyn har partneren? Skal man gifte seg kirkelig? Hva slags religion og livssyn vil man formidle til barnet? Skal barnet døpes?

Spesielt dåpen har stor betydning. Den norske kirkes medlemmer består i all hovedsak av medlemmer som ble døpt som barn og som på denne måten ble medlemmer av kirken. Få døper eller melder seg inn i kirken som voksne. I perioden 2005 til 2016 meldte 1 435 mennesker seg inn i Den norske snitt i gjennomsnitt per år. I samme periode ble 39 286 barn døpt i gjennomsnitt per år. Den klart vanligste veien inn i kirken er altså gjennom barnedåpen.

Selv om en del endrer tro i løpet av et liv, skjer likevel endringer i tilhørighet i stor grad på tvers av generasjoner. Når andelen kristne synker, er det ikke først og fremst fordi folk slutter å være kristne, men fordi kristne får barn som ikke blir kristne. Dåpsspørsmålet er derfor et viktig spørsmål: Det aktualiserer en religiøs dimensjon, og det vil ha mye å si for barnets fremtidige religiøse identitet og tilhørighet. For Den norske kirke er dåpen sentral, siden det er denne som i all hovedsak bestemmer hvem som kommer til å bli fremtidens medlemmer (se også Rafoss 2016, Høeg & Gresaker 2015). Det er derfor problematisk for Den norske kirke at antallet som velger å døpe barna sine har sunket kraftig, fra 81,4 prosent av antall fødte i 2001, til 55,3 prosent i 2016 – altså en nedgang på 26,1 prosentpoeng i løpet av 15 år. Siden dåpen har stor betydning for Den norske kirke, og siden vi har sett store endringer på dette området, vil det være et poeng i denne rapporten å studere holdninger til dåp blant medlemmer av Den norske kirke i 20- og 30-årene, altså i den perioden hvor flest får barn. I Norge i 2016 var gjennomsnittlig alder for kvinner 30 år ved første fødsel.

Når mennesker blir eldre, blir de ofte mer religiøse. En årsak til dette kan være at man igjen får mer tid – for eksempel ved å bli pensjonist – til å oppsøke kirkelige tjenester og aktiviteter. Det kan også være at alderdom setter eksistensielle spørsmål på dagsordenen, og at dette fører til et større religiøst fokus. Og det kan være slik at slik dette er et produkt av en generasjonseffekt – at de eldre har vokst opp i et mer religiøst samfunn.

2.3 ET MER SEKULARISERT SAMFUNN?

Det norske samfunn har endret seg, ikke minst på det religiøse feltet. Tidligere mente mange religionsforskere at det skjedde en generell og ensrettet sekularisering av det moderne samfunnet. Denne ideen har nå mindre oppslutning blant forskere (se Furseth 2015, Botvar 2010), siden man ser at religion på ingen måte dør ut, selv om noen religiøse fenomen forsvinner og nye oppstår. I Norge er det likevel slik at oppslutningen om Den norske kirke og kristen tro har gått stadig nedover (Furseth 2015), noe som kommer til uttrykk blant annet i at en synkende andel av befolkningen regner seg som kristne og er medlem av et kristent trossamfunn. Det er blitt mer vanlig og mer akseptert ikke å ha en religiøs tilknytning, eller at man har en tilknytning til en annen religion enn kristendommen. Dette mangfoldet gjør også at det er mer vanlig å bli eksponert for en rekke ulike livssyn. Man kan i mindre grad ta en religion for gitt, men må oftere observere at det finnes en rekke ulike meninger om religion og tro, og man må derfor kanskje også være mer bevisst eget livssyn og tro. Spesielt de store byene er ofte mer mangfoldige og flerreligiøse, og urbanisering kobles ofte til sekularisering.

Unge mennesker vil i større grad plukke opp nye trender i samfunnet og formes av disse. Unge vil derfor på mange måter være de som best reflekterer sin samtid, og dette gjør det interessant å studere denne gruppen. Selv om denne gruppen selvsagt er minst like sammensatt og mangfoldig som eldre generasjoner (Høeg 2017, Botvar & Mortensen 2017).

Et annet viktig utviklingstrekk ved det norske samfunnet er at det har gått fra å være et relativt homogent samfunn til å bli mer sammensatt når det gjelder befolkning, bakgrunn og religion. Norge er blitt mer pluralistisk (Schmidt 2010), befolkningen er blitt mer sammensatt med flere innvandrere som kommer fra land hvor kristendommen ikke er majoritetsreligion (slik som Irak, Afghanistan og Somalia) og fra katolske land (slik som Polen). Det er viktig å ta hensyn til dette når man studerer religion i Norge. En vanlig måte å studere hvilken posisjon Den norske kirke har i det norske samfunn, er ved å undersøke hvor mange prosent av befolkningen som er medlemmer og tilhørige kirken. Et problem med en slik tilnærming er at den ikke tar hensyn til en stadig økende innvandringsbefolkning, og det blir da vanskelig å slå fast om endringer i andel medlemmer skyldes innvandring eller endringer i resten av befolkningen (se Winsnes 2006). Det er derfor hensiktsmessig å skille mellom det jeg vil beskrive som majoritetsbefolkningen og individer med innvandringsbakgrunn. De siste er individer som ikke er født i Norge, eller som er norskfødte, men hvor begge foreldrene er innvandrere – mens majoritetsbefolkningen er alle andre nordmenn. Dette er selvsagt en grovkornet oppdeling; innvandrerbefolkningen er sammensatt, og det er godt mulig at en del med innvandrerbakgrunn faktisk er medlemmer av Den norske kirke. Men i mangel av bedre data, vil noen av analysene i denne rapporten være basert på denne todelingen. Hensikten er ikke å antyde at dette er to distinkte og ulike grupper i det norske samfunn; oppdelingen er en analysestrategi som gjør det mulig å forklare utviklingstrekk ved Den norske kirke samtidig som man tar hensyn til endringer i befolkningens sammensetning.

3. DATAGRUNNLAG

Analysene i denne rapporten er basert på tre datakilder. For det første data om befolkning, innvandring, medlemskap i Den norske kirke med mere som er hentet inn fra Statistisk Sentralbyrå (SSB). Den andre datakilden er kirkens egne medlemsregister, som blant annet inkluderer informasjon om alder, bosted og kjønn på de som valgte å melde seg ut av Den norske kirke i løpet av 2016. Den tredje datakilden er Tros- og livssynsundersøkelsen (TLU) fra 2012, utført av Norstat på vegne av KIFO. TLU-undersøkelsen vil også spille en viktig rolle i denne rapporten. Dette er en undersøkelse som inneholder svært mye informasjon om nordmenns religiøse holdninger og praksis. Dessuten er det en undersøkelse med et svært høyt antall respondenter (4001). Dette gjør det mulig relativt presist å undersøke undergrupper i den norske befolkningen, slik som bestemte aldersgrupper, uten for store feilmarginer.

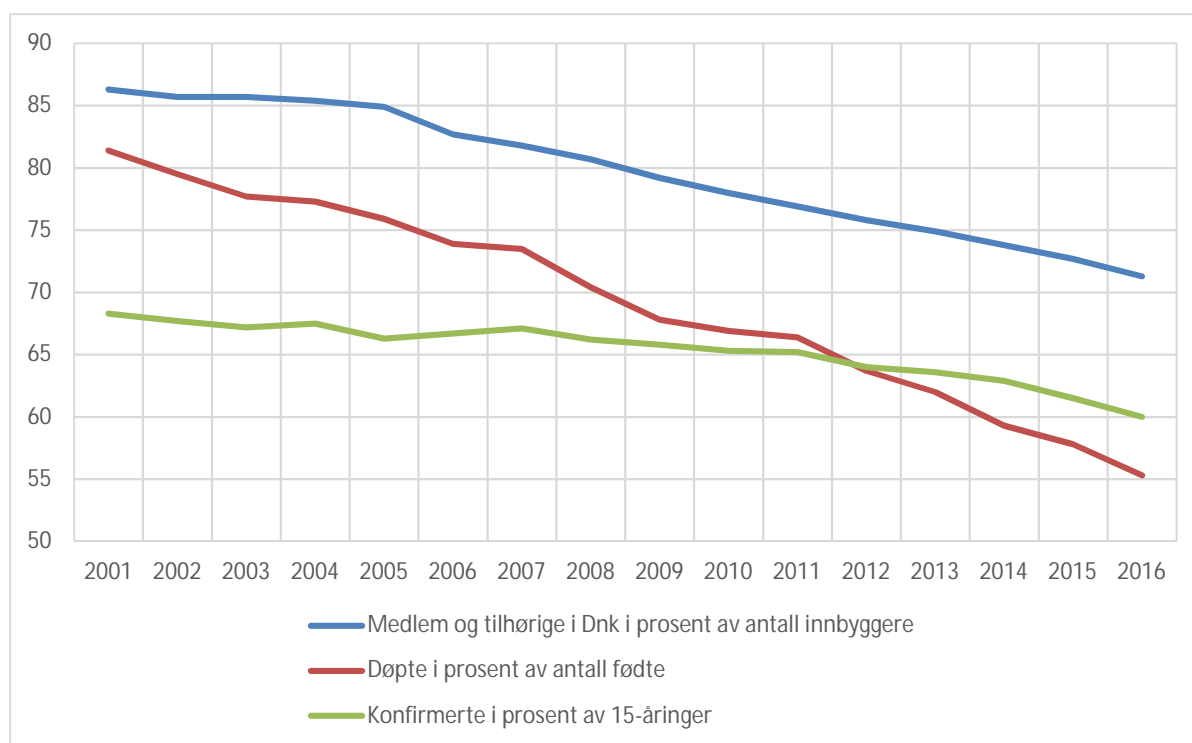
4. ALDER OG MEDLEMSKAP I DEN NORSKE KIRKE

I dette kapitlet skal vi studere sammenhengen mellom alder og medlemskap i Den norske kirke. Vi skal se at andelen av befolkningen som er medlemmer av kirken har gått ned over tid, men vi skal også se at hvis vi tar hensyn til at antallet innvandrere og barn av innvandrere har økt de siste tiårene, vil dette bildet se annerledes ut.

4.1 MINKENDE OPPSLUTNING OM DEN NORSKE KIRKE I BEFOLKNINGEN

Figur 1 viser at oppslutning om kirken har gått ned i Norge siden 2001 og frem til 2016. Andelen medlemmer og tilhørige¹ har sunket fra 86,3 prosent i 2001, til 71,3 prosent i 2016, altså en nedgang på 15,0 prosentpoeng på 15 år. I samme periode sank andelen som konfirmerte seg med 8,3 prosentpoeng, og – mest dramatisk – var nedgangen i andelen døpte, som var på hele på hele 26,1 prosentpoeng i denne perioden.

Figur 1. Prosent medlemmer, tilhørige, døpte og konfirmerte 2001–2016

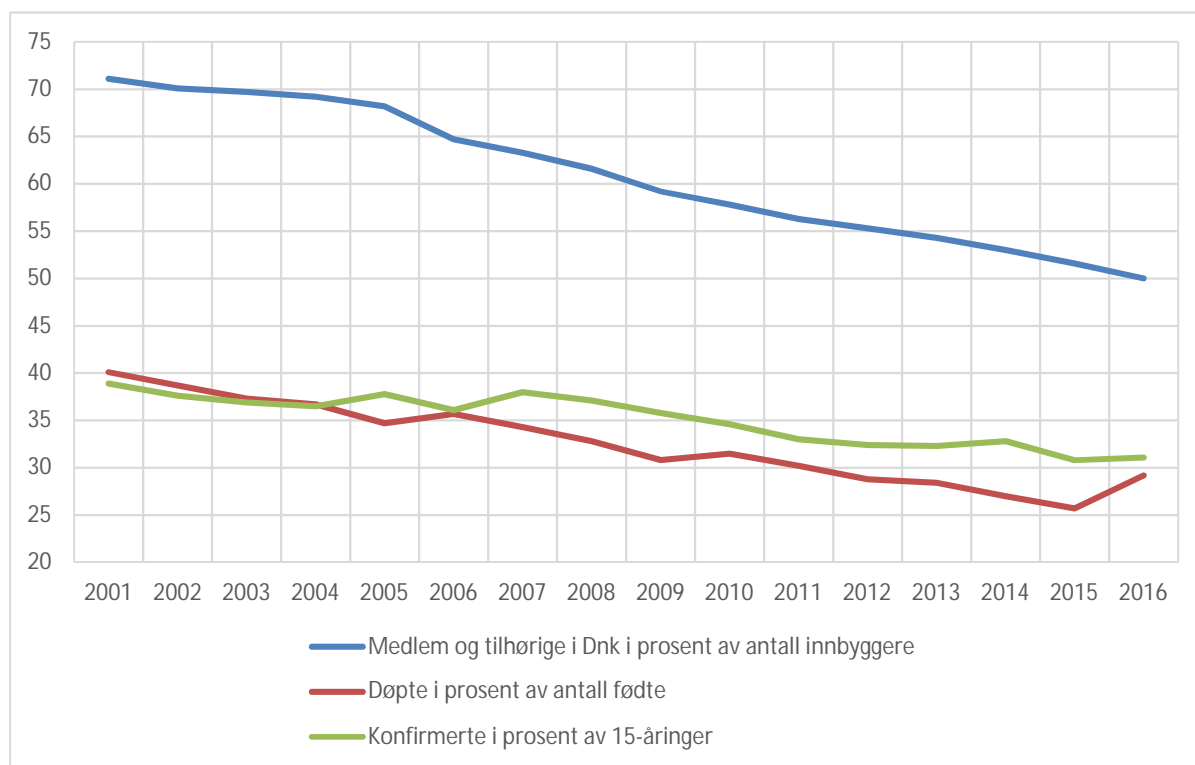


Kilde: SSB

I Oslo (Figur 2) har endringen i andel medlemmer vært tydeligere, med en nedgang på 21,1 prosentpoeng på 15 år. I Oslo i 2016 ble 29,2 prosent av antall fødte døpt, 31,1 prosent av antall 15-åringer ble konfirmert, noe som er lavere enn landsgjennomsnittet.

¹ Et barn med minst én forelder som er medlem av Den norske kirke, men ikke er døpt, blir registrert som «tilhørig» i Den norske kirke. Ved fylte 18 år strykes vedkommende fra kirkes medlemsregister, dersom vedkommende ikke er blitt døpt i mellomtiden.

Figur 2. Prosent medlemmer, tilhørige, døpte og konfirmerte 2001–2016 i Oslo



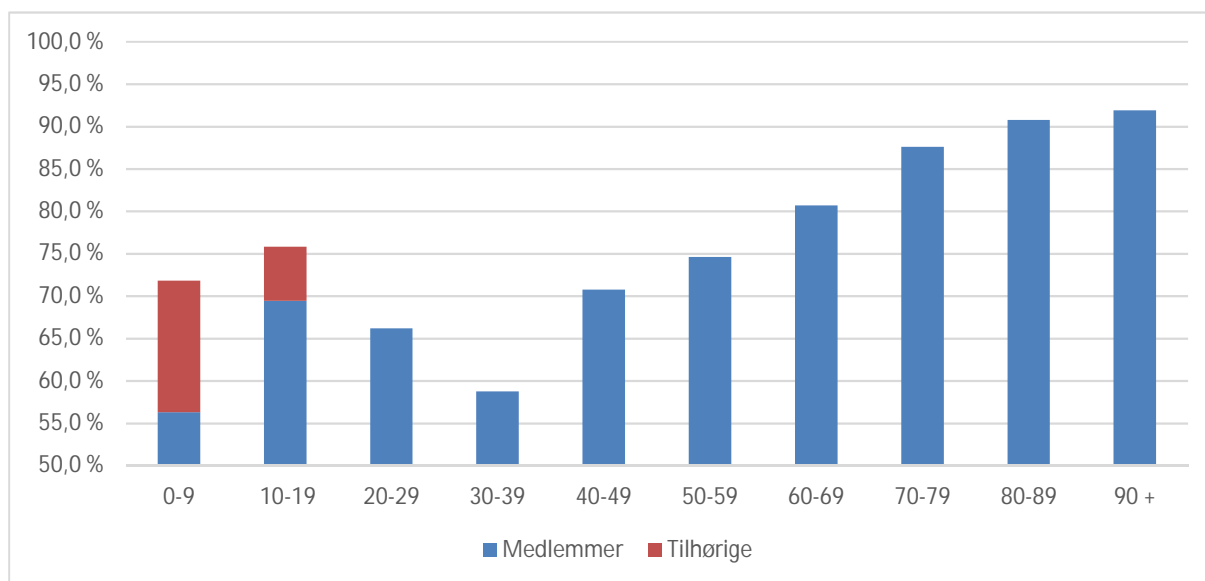
Kilde: SSB

Figur 3 viser medlemmer og tilhørige i Den norske kirke fordelt på aldergrupper. Det vi ser her er en tilsynelatende klar sammenheng mellom alder og andel medlemmer: Bland de eldste er den største andelen av befolkningen medlemmer, og så synker denne andelen for hvert yngre alderstrinn, ned til 30-åringene, hvor bare 58,7 prosent er medlemmer. En større andel 20-åringar og de i alderen 10 til 19 år er medlemmer (selv om vi ikke tar med tilhørige) enn 30-åringene. Men blant de i aldersgruppen 0 til 10 år er bare 56,3 prosent døpt (og dermed medlemmer).

Med andre ord kan disse tallene tyde på generasjonseffekter, hvor hver ny generasjon er mindre religiøs enn den forrige. Dette vil også kunne forklare hvorfor andelen medlemmer i kirken har gått ned over tid (jf. Figur 1). En slik observasjon vil harmonere med generelle forestillinger om at Norge over tid er blitt et mer sekulært samfunn, slik vi diskuterte i kapitel 3. Som nevnt kobles ofte urbanisering og sekularisering, og Figur 4 viser at sammenhengen mellom alder og medlemskap i Oslo er enda tydeligere enn i resten av landet. I Oslo er for eksempel bare 41,8 prosent av 30-åringar medlemmer av Den norske kirke.

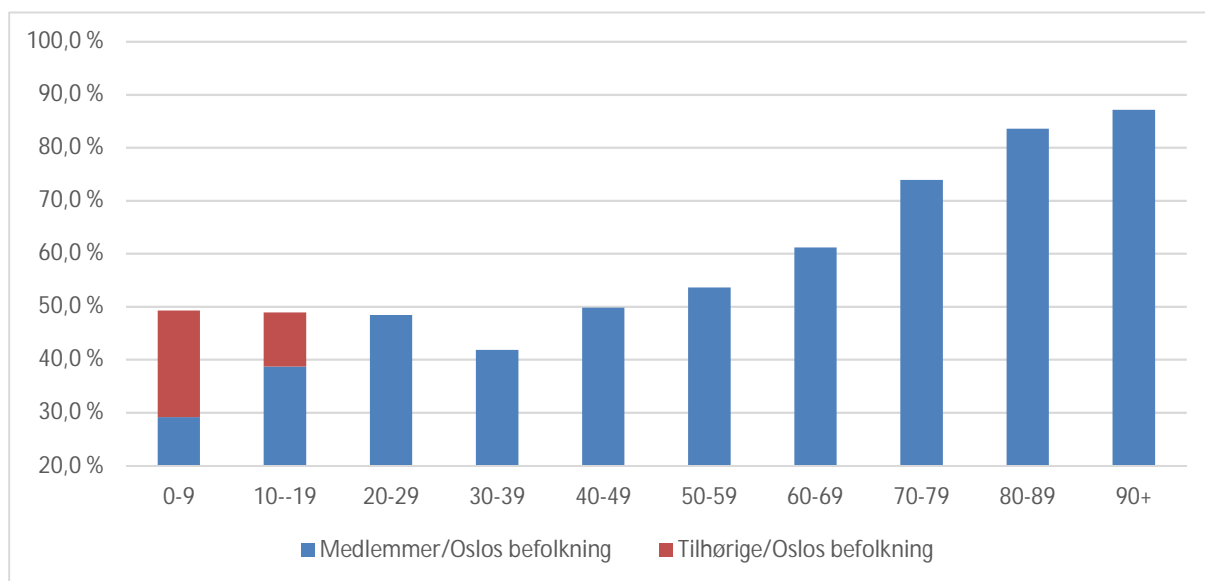
Men vi må ikke trekke en forhastet konklusjon om at det er en direkte sammenheng mellom alder og medlemskap. De siste tiårene har det kommet flere innvandrere til Norge, og det er liten grunn til å tro at det er naturlig for et flertall av disse å melde seg inn i Den norske kirke. Dessuten er ikke aldersfordelingen den samme i innvandrerbefolkningen som i majoritetsbefolkningen. Vi må derfor ta hensyn til hvordan dette påvirker sammenhengen mellom medlemskap og alder, før vi trekker en konklusjon.

Figur 3. Medlemmer og tilhørige 2016, prosent av befolkning



Kilde: SSB og Den norske kirkes medlemsregister

Figur 4. Medlemmer og tilhørige i Oslo 2016, prosent av Oslos befolkning



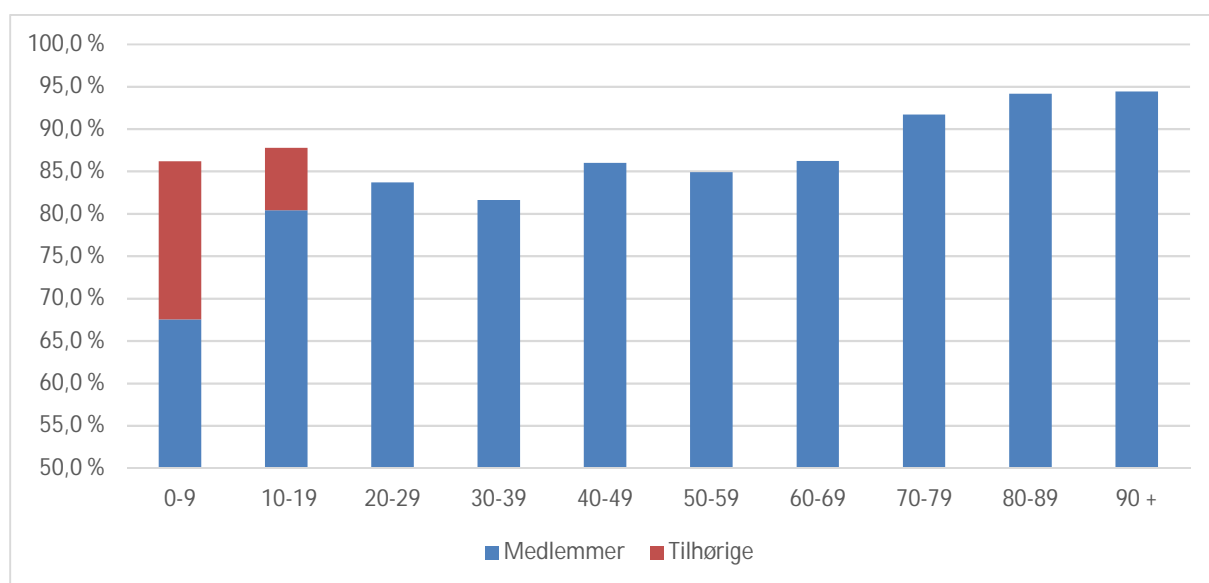
Kilde: SSB og Den norske kirkes medlemsregister

4.2 MEDLEMSKAP I DEN NORSKE KIRKE BLANT MAJORITETSBEFOLKNINGEN

Antallet innvandrere og barn av innvandrere har økt kraftig siden 1970-tallet. I 1970 bodde det cirka 70 000 mennesker i Norge med innvandrerbakgrunn. I år 2000 var tallet 280 000, og i 2017 bor det 880 000 mennesker i Norge med innvandrerbakgrunn, noe som tilsvarer 16,8 prosent av Norges befolkning.

Som allerede nevnt er det liten grunn til å tenke at mange av disse vil være medlemmer i Den norske kirke. Mange har en ikke-kristen religion og kulturell bakgrunn, og mange med innvandrerbakgrunn som er kristne, har en katolsk tro – slik som det store antallet polakker som bor i Norge. Blant de som kommer fra protestantiske land, slik som Sverige og Danmark, er det likevel ikke stor grunn til å tro at veldig mange vil melde seg inn i Den norske kirke. Likevel er nok i det minste noen nordmenn med innvandrerbakgrunn medlemmer av Den norske kirke, men vi vet ikke hvor mange dette er. Vi vil i det følgende se hva hvor stor del av majoritetsbefolkningen som er medlemmer av Den norske kirke, og hvor «majoritetsbefolkningen» forstås som Norges befolkning minus innvandrere og barn av innvandrere (se kapittel 2). Figur 5 viser da at andel medlemmer ser ganske annerledes ut.

Figur 5. Medlemmer og tilhørige 2016, prosent av majoritetsbefolkning



Kilde: SSB og Kirkens medlemsregister

72,9² prosent av Norges befolkningen i 2016 er medlemmer eller tilhørige Den norske kirke, mens 86,1 prosent av majoritetsbefolkningen er det samme. Sammenhengen mellom alder og medlemskap blir mindre tydelig når man bare studerer majoritetsbefolkningen. Det er fortsatt størst andel medlemmer blant de over 70 år, men skillet mellom aldergruppene er likevel blitt vesentlig mindre. Det er ikke slik at man lenger kan observere en tydelig og sterk nedgang i medlemskap i forhold til alder. Når vi så på hele befolkningen var for eksempel forskjellen mellom 30-åring og 40-åring på hele 12,1 prosentpoeng (Figur 3); mens i majoritetsbefolkningen er det samme skillet bare 4,4 prosentpoeng.

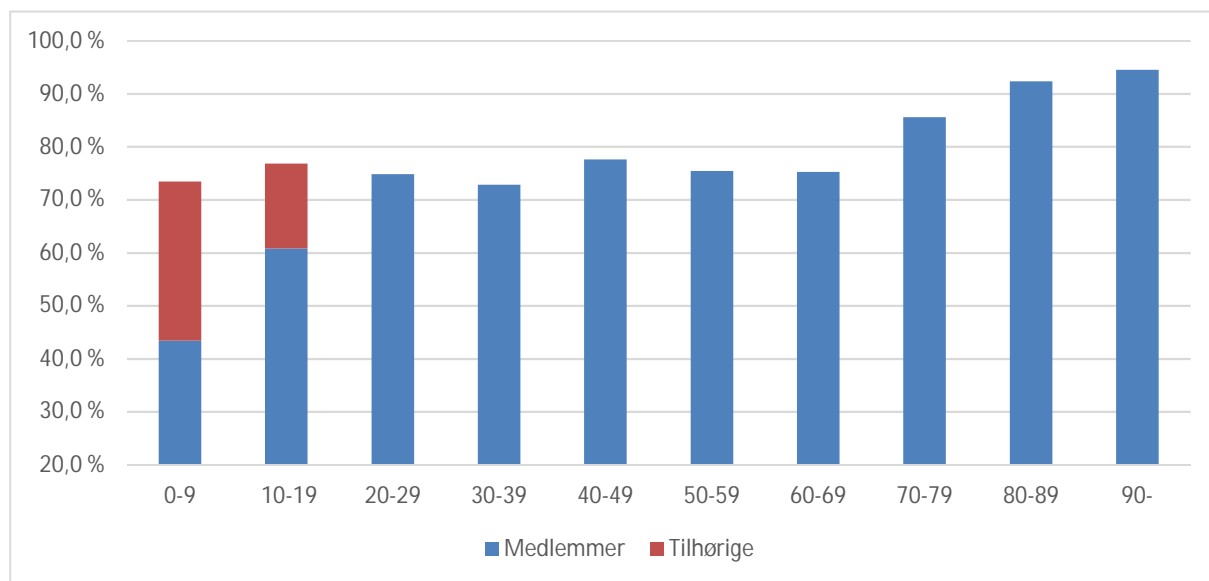
Fortsatt er det i gruppen 0 til 9 år færrest medlemmer, men denne andelen har likevel «økt» fra 56,3 prosent av befolkningen til 67,6 prosent av majoritetsbefolkningen.

Når vi kun ser på majoritetsbefolkningen observerer vi altså ikke en sterk tendens til at de eldre i større grad er medlemmer av Den norske kirke. I innvandrerbefolkningen er det flest mennesker i alderen 20

² Merk at disse tallene skiller seg noe fra resultatene som presenteres i Figur 1 og i Figur 7. Figur 1 er basert på tall fra 31.12.2016, mens Figur 5 er basert på tall fra 1.1.2016. Tallen i Figur 7 er også noe annerledes, noe som har praktiske og utregningstekniske grunner. Derfor kan det nøyaktige antallet medlemmer av Den norske kirke et bestemt år variere noe fra figur til figur, men det er snakk om små variasjoner.

til 50 år, og i deretter i alderen 0 til 10 år. Dette er en viktig grunn til at andelen medlemmer av Den norske kirke er lavere i nettopp disse alderskategoriene når vi tar utgangspunkt i hele befolkningen.

Figur 6. Medlemmer og tilhørige 2016, prosent av majoritetsbefolkning i Oslo



Kilde: SSB og Kirkens medlemsregister

Oslo er det stedet i Norge med flest innbyggerne med innvandrerbakgrunn, hele 32,5 prosent. Hvis vi ser bort fra disse, øker dermed andelen medlemmer og tilhørige i Den norske kirke i Oslo betraktelig. 51,6 prosent av Oslos innbyggere er medlemmer eller tilhørige, mens hele 76,5 prosent av majoritetsbefolkningen i Oslo er det samme. Dette er en del lavere enn landsgjennomsnittet (9,6 prosentpoeng lavere), men den dramatiske forskjellen mellom Oslo og resten av landet forsvinner i stor grad når vi kun ser på majoritetsbefolkningen (Figur 6). Den høye andelen med innvandrerbakgrunn er hovedårsaken til denne forskjellen, ikke det at Oslo-beboere er spesielt sekulære.

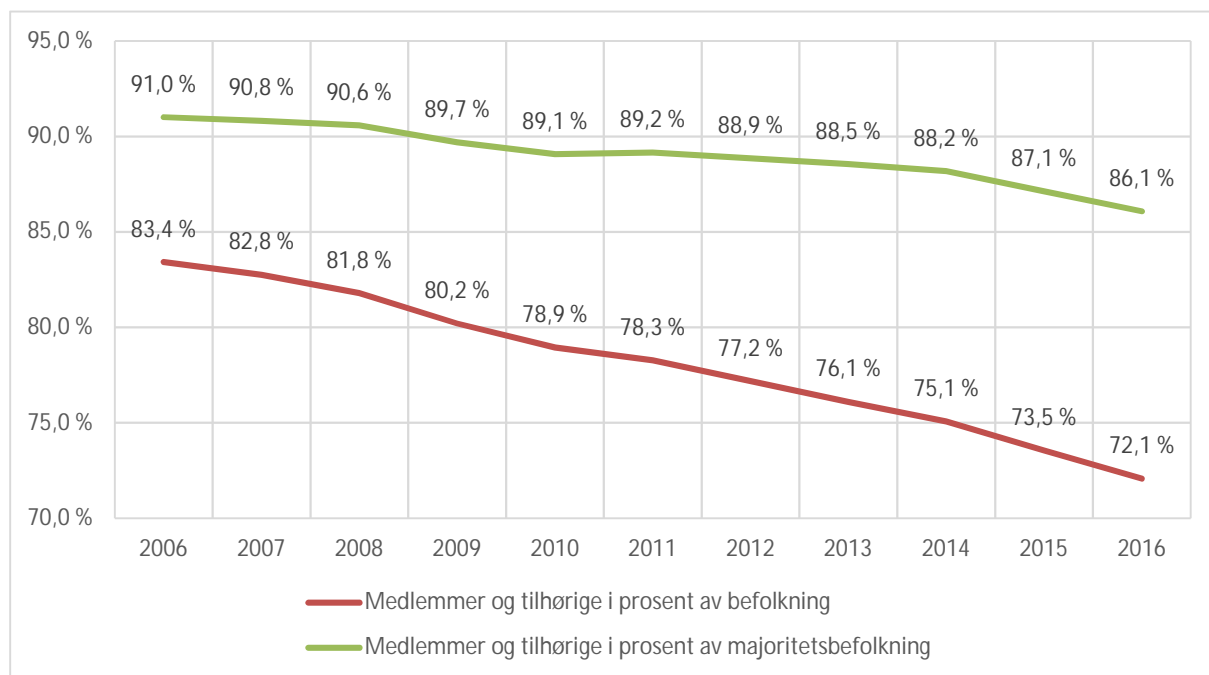
Når vi kun ser på majoritetsbefolkningen i Oslo, er det også slik at de store forskjellene mellom aldersgruppene forsvinner. Fortsatt er det de over 70 de som i størst grad er medlemmer, men skillene mellom alderstrinnene er langt mindre uttalte.

4.3 ENDRINGER OVER TID

Vi ser altså at det har stor betydning om man tar utgangspunkt i befolkningen eller i majoritetsbefolkningen når man diskuterer andelen medlemmer og tilhørige. Når man kun tar utgangspunkt i majoritetsbefolkningen, blir det mindre forskjell mellom aldersgruppene, og det blir også mindre forskjell mellom Oslo og resten av landet. La oss derfor ta med oss dette perspektivet og se på utvikling over tid. Figur 7 viser at andelen medlemmer har sunket fra 83,4 prosent i 2006 til 72,1 prosent i 2016, men at nedgangen i majoritetsbefolkningen har vært mindre, fra 91,0 til 86,1 prosent i samme periode. Med andre ord er det slik at økt innvandring i minst like stor grad som lavere andel medlemmer i majoritetsbefolkningen, er årsaken til nedgangen i andelen medlemmer over tid i den norske befolkningen. Hvis man skal tallfeste det, kan man si at 40 prosent av nedgangen i andelen

medlemmer og tilhørige fra 2006 til 2016 skyldes lavere andel medlemmer i majoritetsbefolkningen, mens 60 prosent kan forklares med en større innvandrerbefolkning.

Figur 7. Medlemmer og tilhørige i prosent av befolkning og majoritetsbefolkning, 2005–2016



Kilde: SSB

4.4 HOVEDPUNKTER

- Det er en klar sammenheng mellom alder og andel innbyggere som er medlem av Den norske kirke. Blant nordmenn i 30-årene er bare 58,7 prosent medlemmer av kirken. Deretter øker andelen medlemmer for hver alderskategori.
- Denne sammenhengen mellom alder og medlemskap skyldes i stor grad at mange nordmenn med innvandrerbakgrunn ikke er medlemmer og er yngre enn resten av befolkningen.
- Når vi undersøker andelen av majoritetsbefolkningen som er medlem av Den norske kirke, ser vi en mindre tydelig sammenheng mellom alder og medlemskap. Det er fortsatt en svak tendens til at yngre i lavere grad er medlemmer, men denne trenden er langt mindre uttalt enn når man tar hensyn til hele befolkningen.
- I 2016 var 72,1 prosent av befolkningen medlemmer eller tilhørige Den norske kirke, mens 86,1 prosent av majoritetsbefolkningen var det samme. I Oslo var 51,6 prosent av innbyggerne medlemmer eller tilhørige, mens 76,5 prosent av majoritetsbefolkning var det samme.
- Nedgangen i andel medlemmer og tilhørige i Den norske kirke i perioden 2006–2016 skyldes 60 prosent økt innvandring og 40 prosent endrede medlemstall i majoritetsbefolkningen.

5. UNGES TILHØRIGHET OG KONTAKT MED DEN NORSKE KIRKE

I dette kapitelet vil vi tegne et bilde av unge voksnes forhold til Den norske kirke. Vi skal undersøke i hvilken grad disse oppsøker kirken, føler tilhørighet til kirke, og hvorfor de oppsøker kirken. Til sammen vil dette fortelle oss mye om hvilken rolle kirken spiller i unge voksnes liv. Som nevnt tidligere, vil vi se på unge i alderen 18 til 29 år – men siden disse funnene trenger en kontekst for å gi mening, vil vi fortløpende sammenligne denne gruppen med andre alderskategorier.

I de følgende kapitlene vil vi i all hovedsak kun studere medlemmer av Den norske kirke, siden det er denne gruppen vi er interessert i. Vi vil altså ikke undersøke hele den norske befolkning, og dermed vil det faktisk at innvandring kan endre på statistikken – slik vi så i forrige kapittel – ikke spille inn.

5.1 DELTAGELSE OG TILHØRIGHET TIL KIRKEN

Tabell 1 viser hvor ofte medlemmer av Den norske kirke oppsøker kirken, fordelt på alder. Med unntak av den yngste gruppen, ser vi at deltagelse øker i takt med alder. Medlemmer i alderen 24–29 år er de som i minst grad bruker kirken – her sier 73,6 prosent at de aldri eller sjeldnere enn noen ganger i året besøker kirken. De i gruppen 18 til 24 derimot er noe mer aktive. Det er interessant å merke seg at overraskende mange – hele 3,7 prosent – blant disse unge sier at de er til stede ved gudstjenester «hver uke eller nesten hver uke». Bare blant de over 70 er det flere som har svart at de går like ofte.

Tabell 1. Alder og deltagelse ved gudstjenester

	18-24	24-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-80	Alle
Hver uke eller nesten hver uke	3,7	1,4	2,0	1,0	1,5	2,7	5,3	2,1
Noen ganger i måneden	2,6	2,8	2,9	1,6	4,0	2,7	4,2	2,8
Omtrent en gang i måneden	1,9	1,4	2,0	3,4	1,9	4,4	6,3	2,9
Noen ganger i året	22,3	20,8	24,2	24,0	28,8	30,6	28,6	25,9
Sjeldnere	40,5	38,2	39,0	44,9	43,0	42,9	39,2	41,7
Aldri	29,0	35,4	30,0	25,2	20,7	16,7	16,4	24,5
Total	100	100	100	100	100	100	100	100

Kilde: TLU 2012, N = 2991, bare medlemmer av Dnk, prosent

Tabell 2. Alder og tilhørighet

	18-24	24-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-80	Alle
Meget sterk tilhørighet	4,6	3,5	4,7	4,7	8,5	8,8	11,1	6,4
Ganske sterk tilhørighet	12,6	12,4	16,7	24,6	30,4	33,5	34,9	24,2
Ganske svak tilhørighet	47,1	51,9	51,3	52,3	43,4	45,2	44,4	48,2
Ingen tilhørighet	28,4	25,4	23,6	14,8	13,1	8,8	7,4	16,8
Vet ikke	7,3	6,7	3,8	3,7	4,6	3,7	2,1	4,4
Total	100	100	100	100	100	100	100	100

Kilde: TLU 2012, N = 2991, bare medlemmer av Dnk, prosent

Når det gjelder tilhørighet ser vi, i Tabell 2, at de med lavest tilhørighet er de i alderen 24 til 29, altså den samme gruppen som også går minst til gudstjeneste. I Tabell 1 så vi at en del unge mellom 18 og 24 gikk ofte på gudstjeneste, men den samme aldersgruppen føler likevel ikke en sterk tilhørighet til kirken. Det er faktisk i denne gruppen at flest oppgir at de føler «ingen tilhørighet» til Den norske kirke.

Samtidig er det blant de unge (under 30) at flest sier at de ikke vet hva slags tilhørighet de har. Tidlig i livet har man mindre erfaringer med kirken og er kanskje mer usikker på hva slags forhold man har til denne.

5.2 TYPE KONTAKT MED KIRKEN

Vi har også data om i hvilken sammenheng folk *sist* var på en gudstjeneste i Den norske kirke. Tabell 3 viser at den vanligste formen for kontakt er å gå i en begravelse (37,7 prosent oppgir dette, se kolonnen lengst til høyre). Det er ikke overraskende at jo eldre man blir, jo oftere går man i begravelse. For de under 24 er den vanligste formen for kontakt konfirmasjon, og for de i alderen 24 til 29 er det mange som har vært i en dåp eller et bryllup, noe som er som forventet, i forhold til hvilke livsfaser de er i. Blant de under 30, er det cirka fem prosent som ved sist besøk var i en vanlig søndagsgudstjeneste, noe som er lavere enn de andre aldersgruppene. Vi kan også merke oss at praktisk talt ingen medlemmer av Den norske kirke oppgir at de aldri har vært på en gudstjeneste.

Hvis vi ser hva slags type kontakt medlemmer har hatt med kirken de siste tolv månedene (Tabell 4), ser vi at den vanlige formen for kontakt er gudstjeneste og deretter konserter eller andre kulturelle arrangementer. De i alderen 24 til 29 skiller seg ut fra resten av medlemmene ved at de i mindre grad har vært med på konserter og kulturelle arrangementer i kirken. Kirkens tilbud på dette området appellerer altså mindre til denne gruppen enn til de øvrige aldersgruppene.

Tabell 3. Alder og type kontakt med Den norske kirke

	18-24	24-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-80	Alle
Dåp	14,9	26,0	23,3	12,8	11,9	12,1	4,8	15,4
Konfirmasjon	21,6	10,8	8,5	22,6	10,6	7,3	12,7	13,2
Bryllup	16,0	25,3	19,7	9,5	9,0	7,1	4,2	12,6
Begravelse	20,1	22,2	25,6	36,9	45,9	54,2	55,0	37,7
Jul	17,1	5,6	5,1	2,6	6,1	3,3	5,3	5,5
Ved andre religiøse høytider (påske og pinse)	0,7	1,0	0,7	0,6	0,0	0,4	0,0	0,5
Ved en nasjonal høytidsdag (f.eks. 17. mai)	0,7	0,7	0,7	0,3	0,8	0,4	0,5	0,6
Allehelgensdag	1,5	0,7	1,1	1,1	2,7	1,6	3,2	1,6
Gudstjeneste for ungdom	1,9	1,0	0,7	2,1	1,5	0,4	0,0	1,2
Vanlig søndags-gudstjeneste	5,2	4,5	10,8	8,3	9,0	9,7	12,7	8,8
Annet	0,4	2,1	3,6	3,2	2,1	3,3	1,6	2,6
Aldri vært på en gudstjeneste	0,0	0,0	0,2	0,0	0,4	0,2	0,0	0,1

Kilde: TLU 2012, N = 2991, bare medlemmer av Dnk, prosent. Verdier fra og med 20,0 markert med fet skrift

Tabell 4 Alder og type kontakt med Den norske kirke siste tolv måneder

Alder	18-24	24-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-80	Alle
Konserter eller andre kulturelle arrangementer	23,8	14,6	20,6	24,0	31,1	36,8	37,6	26,9
Gudstjenester	52,8	59,7	60,3	61,5	66,8	66,5	64,6	62,4
Aktiviteter for barn/ungdom	7,8	5,9	16,1	15,5	9,0	7,0	9,0	10,9
Møter/forenings-aktiviteter	4,5	1,7	2,9	3,7	5,8	4,9	5,3	4,1
Besøkt kirken for en stille stund	1,1	1,0	1,8	3,8	5,8	6,4	6,9	3,9
Jule-, salgsmesser/ innsamlingsaksjoner	13,4	6,9	5,4	6,4	5,4	8,4	7,9	7,2
Hyggetreff	3,0	1,7	2,3	1,8	3,1	3,8	5,3	2,8
Besøkt Den norske kirke i utlandet (Sjømannskirken)	2,2	1,7	1,3	2,2	3,6	7,1	8,5	3,5
Samtale med prest/ kateket/diakon	2,6	2,8	4,2	3,8	2,9	4,2	2,6	3,5
Har lest menighets-bladet	7,1	10,8	19,1	25,5	37,6	39,0	42,3	26,9
Andre anledninger	4,1	0,7	3,6	3,4	6,7	5,7	4,8	4,3
Jeg har ikke vært i kontakt med Den norske kirke i løpet av de siste 12 måneder	36,1	34,7	29,1	27,9	19,8	19,2	18,5	25,9

Kilde: TLU 2012, N = 2991, bare medlemmer av Dnk, prosent. Mulig å velge flere alternativ. Verdier fra og med 20,0 markert med fet skrift

Tabell 5. Alder og grunner til å oppsøke kirken

	18-24	24-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-80	Alle
Stillhet	24,2	26,0	28,3	34,1	45,1	43,6	47,1	35,8
Orgelmusikk	17,1	16,0	15,5	18,3	27,6	37,5	39,2	23,9
Preken/forkynnelse	16,0	13,9	14,8	20,0	25,3	26,4	31,7	20,9
Arkitektur eller kunst	20,4	27,1	30,5	35,3	40,7	42,9	43,4	35,1
Bønn	13,8	9,0	10,1	9,9	11,3	11,5	15,3	11,1
Salmesang	12,6	9,0	12,6	14,3	22,3	25,6	25,4	17,5
Lystenning	16,0	13,5	14,8	16,0	18,4	14,5	8,5	15,2
Høytid	50,2	39,9	54,0	53,4	56,8	54,9	59,3	53,2
Nattverd	8,9	5,6	7,4	5,4	6,7	7,9	12,7	7,3
Felleskap	26,8	25,3	23,8	22,8	24,2	24,4	27,5	24,4
Besøker ikke kirkebygg	25,7	29,9	18,6	18,1	11,1	10,6	6,9	16,7

Kilde: TLU 2012, N = 2991, bare medlemmer av Dnk, prosent. Mulig å velge inntil fem grunner. Verdier fra og med 20,0 markert med fet skrift

Vi har også undersøkt hva slags motivasjon de unge har for å oppsøke kirken. Tabell 5 viser at interessen for «stillhet», «orgelmusikk», «preken» og «arkitektur og kunst» øker med alderen, og i mindre grad appellerer til de unge. Likevel er det også en del av de unge som også oppsøker kirken for å oppleve disse tingene. For eksempel sier én av fire under 24 år at de oppsøker kirken for å oppleve

stillhet. Samtidig er det blant de unge (under 30), at flest oppgir at de ikke besøker kirkebygg.

Tabell 6. Alder og opplevelse av gudstjeneste

	18-24	24-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-80	Total
Meget positiv	16,0	17,4	13,6	16,7	18,7	14,5	14,8	15,9
Positiv	43,5	43,8	50,8	48,1	44,3	44,0	47,1	46,3
Verken positivt eller negativt	31,2	33,7	30,0	31,6	32,0	37,2	35,4	32,8
Negativ	7,1	4,2	4,9	2,2	3,7	3,5	2,6	3,9
Meget negativ	2,2	1,0	0,7	1,4	1,3	0,7	0,0	1,1

Kilde: TLU 2012, N = 2991, bare medlemmer av Dnk, prosent

Til slutt skal vi undersøke hvordan de unge opplevde det å være på en gudstjeneste. Når det gjelder medlemmer generelt, er det få som opplever gudstjenester i Den norske kirke negativt eller meget negativt. Bare 3,9 prosent sier at de hadde en negativ opplevelse og kun 1,1 prosent sier de hadde en meget negativ opplevelse. Men her skiller de yngste medlemmene seg ut: 7,1 prosent oppgir at sist gudstjeneste var en negativ opplevelse, og 2,2 prosent sier at det var en meget negativ opplevelse. Hvorfor er det slik? En mulig forklaring (som vi skal diskutere i neste kapittel) er at blant de yngste er det mange ikke-troende som dermed kan reagere negativt på forkynnelse. En annen forklaring er at det kan tenkes at blant unge er det en del som må delta på gudstjenester de selv ikke aktivt har oppsøkt, men hvor de har deltatt på initiativ fra skole eller foreldre. Kanskje dette kan føre til negative opplevelser, hvis man må delta på noe som man egentlig ikke vil være med på.

5.3 HOVEDPUNKTER

- Unge medlemmer av Den norske kirke i alderen 24 til 30 år skiller seg ut fra andre medlemmer ved at de i mindre grad deltar på gudstjenester og mindre grad føler tilhørighet til Den norske kirke.
- Når det gjelder hva slags kontakt man sist hadde med Den norske kirke, svarer mange unge under 30 at de har vært i en dåp, en konfirmasjon eller et bryllup.
- Når det gjelder hva slags kontakt man har og hva slags grunner man har for å oppsøke kirken, så kjennetegnes medlemmer under 30 ved at noen flere i denne gruppen oppgir at de ikke besøker kirker og at de ikke har hatt noen kontakt med kirken det siste året.

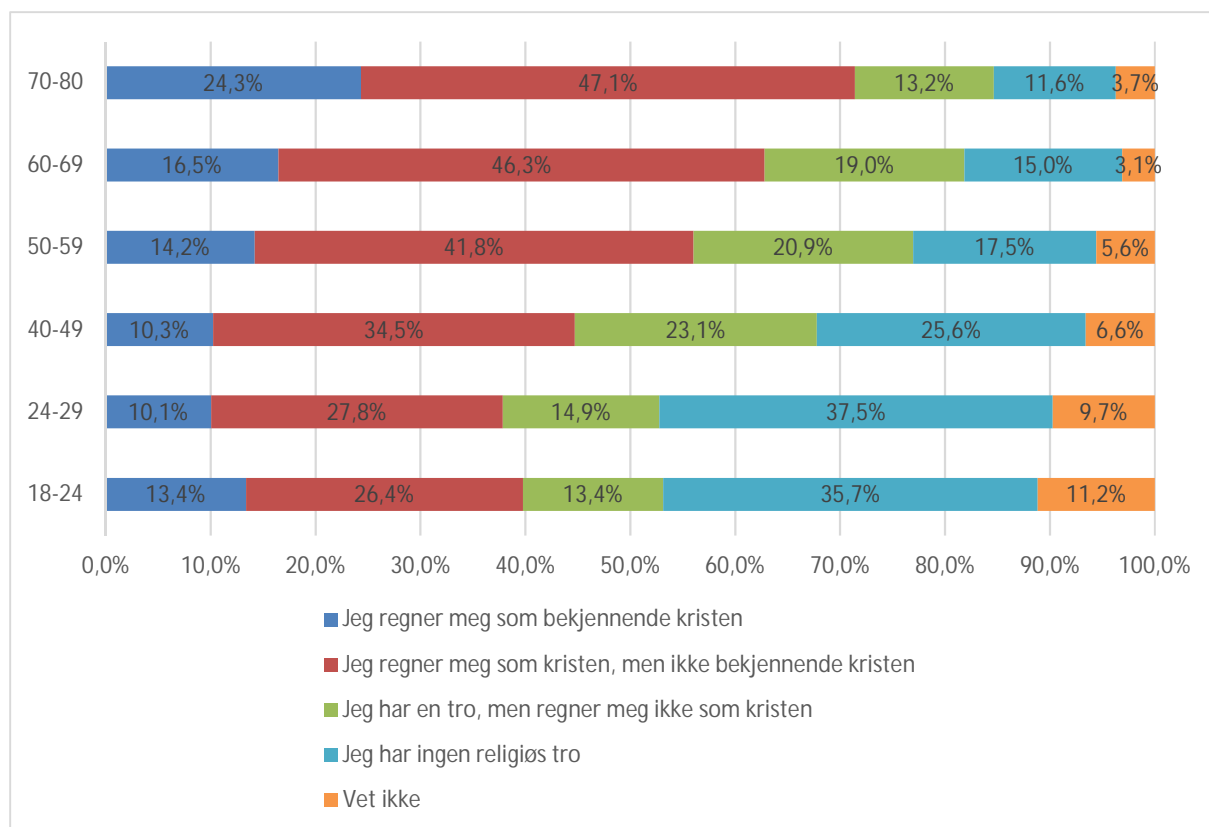
6. UNGES HOLDNINGER TIL DEN NORSKE KIRKE

I dette kapitlet skal vi undersøke unge medlemmers holdninger til Den norske kirke og deres religiøse tro. Vi skal undersøke sammenhengen mellom alder og kristen tro, holdninger og kirken, grunner til at man er medlem og holdninger til kirkelige markeringer.

6.1 ALDER OG TRO

Figur 8 beskriver hva slags tro medlemmer av Den norske kirke har fordelt på alder. Det viser en ganske tydelig sammenheng mellom alder og tro, i den forstand at andelen som har en kristen tro (enten den er «bekjennende» eller ikke) i hovedsak øker med alderen.³ Og, motsatt, andelen som sier de har ingen religiøs tro synker med alderen – og dette gjelder også andelen som svarer at de ikke vet hva slags tro de har. De unge er altså mer usikre, men inneholder samtidige mange som er sikre, i den forstand at det oppgir bestemt å ikke ha noen tro i det hele tatt: Blant medlemmer under 30 år oppgir cirka 37 prosent at de ikke har en religiøs tro.

Figur 8. Alder og tro



Kilde: TLU 2012, N = 2991, bare medlemmer av Dnk, prosent

³ Respondenten ble spurt om de var «bekjennende kristen», «kristen, men ikke bekjennende kristen» med mere. Begrepet «bekjennende kristen» kan problematiseres, og det kan være at ulike respondenter legger ulikt meningsinnhold i dette begrepet. Likevel fanger dette spørsmålet opp systematiske forskjeller i befolkningen.

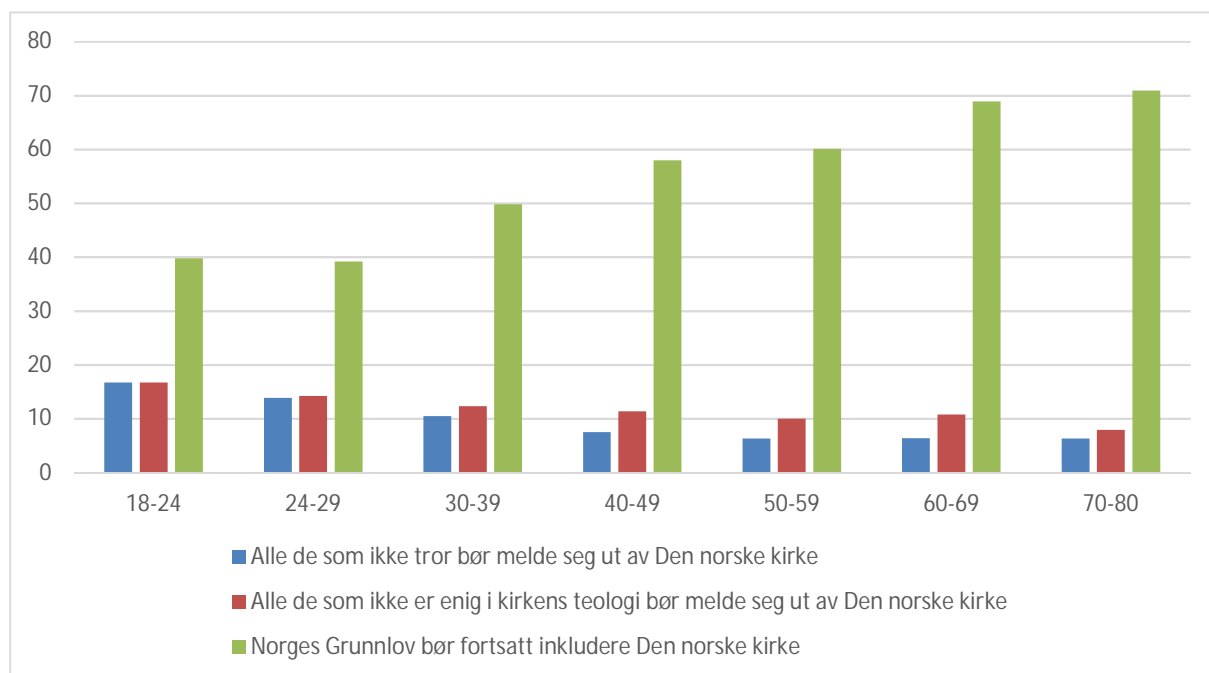
Samtidig er ikke sammenhengen mellom tro og alder helt entydig. Det er interessant å merke seg at blant de yngste er den en ganske stor andel (13,4 prosent) som oppgir at de er «bekjennende kristne».

Det er forskjell på kvinner og menn når det gjelder tro (analyser ikke gjengitt). Menn har en større tendens til å oppgi at de ikke har en tro, mens kvinner i større grad oppgir at de har en ikke-kristen tro eller at de ikke vet. Andelen kristne (både bekjennende og ikke-bekjennende) er veldig lik hos begge kjønn, men langt flere menn enn kvinner er ikke-troende. 29,2 prosent av kirkens mannlige medlemmer sier at de ikke har en tro, mens kun 20,0 prosent av kvinnene gjør det samme.

6.2 MENINGER OM DEN NORSKE KIRKE

Nå som vi vet mer om hva slags religiøs tro de unge har, kan vi undersøke nærmere deres meninger om Den norske kirke. Figur 9 viser at andelen som mener at man bør melde seg ut av kirken hvis man ikke tror eller ikke er enig i kirkens teologi, synker med alderen, og de yngste mener i størst grad dette. Det er riktignok bare 16,7 prosent som har denne oppfatningen blant de yngste, men dette er likevel høyere enn alle de andre aldersklassene. Dette kan kanskje tolkes som en viss mangel på kompromiss og tvisyn som kan kjennetegne unge mennesker. Samtidig kan det også være at de unge har mindre forståelse for en folkekirketankegang som vektlegger at kirken bør romme flest mulig, uavhengig av ulik tro og teologi. En indikasjon på dette kan være at blant de unge er det også færre som mener at Den norske kirke bør være inkludert i Norges Grunnlov, og her er forskjellen mer markant: Det er hele 31,1 prosentpoeng forskjell mellom de yngste og de eldste. Vi så at andelen ikke-troende var høyest blant de unge medlemmene. Hvis mange av de samme medlemmene også mener at man bør melde seg ut hvis man ikke tror, så kan dette indikere at en del unge kan komme til å melde seg ut i fremtiden.

Figur 9. Alder og meninger om Den norske kirke



Kilde: TLU 2012, N = 2991, bare medlemmer av Dnk, prosent har svart enig eller helt enig

6.3 GRUNNER TIL Å VÆRE MEDLEMMER AV KIRKEN

Hvorfor er man medlem av Den norske kirke? I Tabell 7 er det beskrevet en del grunner til medlemskap og hvordan de ulike aldersgruppene forholder seg til disse. Med ett unntak, viser tabellen en ganske klar sammenheng mellom alder og grunner til å være medlem, nemlig at man har flere grunner for medlemskap jo eldre man er (se nederste rad i Tabell 7). Samtidig er det slik at de yngre i større grad sier at de ikke har tenkt noe særlig over sitt medlemskap. Ett unntak er likevel at mange av de unge, spesielt de under 25 år, oppgir at en viktig grunn til medlemskap er at de er døpt. Det er vanskelig å forklare hvorfor de yngste vektlegger dette. En mulig årsak kan være at det å døpe barn er blitt mindre vanlig, og de som er døpt dermed har et mer bevisst forhold til hva det innebærer å være døpt.

En grunn til at de unge har færre grunner til å være medlem, kan være at visse grunner gir mer mening med alderen. For eksempel kan det ta tid å utvikle en følelse av tilhørighet. På den andre siden uttrykker de unge mindre oppslutning om folkekirkelige ideer, slik som at det er naturlig for norske statsborgere å være medlem av kirken, og at de vil støtte opp under en kristen kulturarv.

Tabell 7. Alder og grunner til å være medlem av Den norske kirke

	18-24	24-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-80	Alle
Jeg er døpt	71,9	64,7	61,7	65,0	65,2	67,8	68,4	65,7
Jeg vil ha rett til å benytte meg av kirkens tilbud hvis jeg skulle ønske det	49,6	56,0	56,8	63,7	66,1	69,3	69,0	62,3
Jeg er opptatt av religiøse spørsmål	16,4	17,1	19,1	18,5	27,4	27,7	36,4	22,7
Jeg føler tilhørighet til kirken	23,0	23,3	30,5	38,5	47,4	48,6	54,5	38,7
Jeg synes ikke det finnes noe godt alternativ til Den norske kirke	16,4	20,0	27,9	31,8	38,6	44,3	47,1	33,1
Jeg har ikke tenkt noe større over mitt medlemskap	39,8	35,3	30,5	25,4	21,3	26,3	28,9	28,2
Jeg har en kristen tro	25,0	22,5	29,3	30,4	42,9	44,1	50,8	35,0
Som norsk statsborger er det naturlig å være medlem av Den norske kirke	36,7	33,8	43,4	45,2	47,6	52,0	52,9	45,2
Jeg vil støtte opp under den kristne kulturarven	32,8	36,4	47,7	51,6	59,8	61,5	70,6	52,3
Gjennomsnitt alle meninger*	34,0	34,2	39,5	43,1	49,4	51,9	56,2	44,4

Kilde: TLU 2012, N = 2991, bare medlemmer av Dnk, prosent har svart viktig eller svært viktig. *Utenom «Jeg har ikke tenkt noe større over mitt medlemskap»

6.4 MENINGER OM KIRKELIGE RITUALER

Til slutt i dette kapitlet skal vi undersøke meninger om kirkelige ritualer, nærmere bestemt hvor viktig det er å ha en kirkelig seremoni i forbindelse med fødsel, giftermål og dødsfall. Her er det ulikheter mellom kjønnene, så vi kommer til å skille mellom kjønnene når vi analyserer dette temaet.

Tabell 8 viser at det ikke er mulig å se en tydelig sammenheng mellom alder og holdninger på dette området. Spesielt når det gjelder kvinner, så er det store forskjeller mellom aldersgruppene – men disse korrelerer ikke tydelig med alder og er vanskelig å forklare. Når det gjelder viktigheten av kirkelig

dåp og vielse er det faktisk de yngste og de eldste kvinnene som er mest positive til dette, og deretter de i 30-årene. 65,5 prosent av kvinner i alderen 18 til 24 sier at det er viktig eller meget viktig å markere en fødsel med en kirkelig eller religiøs seremoni. Men denne andelen synker med hele 18,5 prosentpoeng når vi ser på kvinner mellom 24 og 29 år, for deretter å øke igjen til 58,5 prosent for kvinner i 30-årene. Disse store forskjellene er vanskelig å forklare, og kan skyldes tilfeldigheter eller skjevheter i datamaterialet.⁴ Hvis tallene i Tabell 8 faktisk speiler meninger i befolkningen, er dette et interessant funn, men et som også vanskelig å forklare. Hvorfor synker andelen kvinnelige medlemmer som ønsker dåp så kraftig når de går inn i siste halvdel av 20-årene – en fase i livet hvor mange kvinner får barn? Handler dette om den fasen i livet disse kvinnene er i (livsløpseffekt) eller er akkurat denne generasjonen kvinner mindre opptatt av dåp (generasjonseffekt)? Selv om det foreligger forskning på dåp i Norge (Rafoss 2016, Høeg & Gresaker 2015), er det vanskelig å gi et godt svar på disse spørsmålene.

Tabell 8. Alder, kjønn og meninger om religiøse markeringer.

		18-24	24-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-80	Alle
Mann	En fødsel	52,9	52,5	45,6	52,1	54,6	55,2	55,8	52,3
	Et giftermål	61,5	59,5	54,8	58,8	56,7	65,5	64,3	60,0
	Et dødsfall	70,2	72,2	74,4	78,5	74,2	83,5	79,8	77,1
Kvinne	En fødsel	65,5	46,9	58,5	48,9	52,6	52,5	63,3	54,3
	Et giftermål	73,3	57,7	67,3	58,8	56,9	57,6	78,3	62,0
	Et dødsfall	83,6	73,1	84,5	79,6	81,7	80,9	88,3	81,4
Total	En fødsel	60,6	50,0	52,2	50,5	53,4	54,0	58,2	53,3
	Et giftermål	68,8	58,7	61,2	58,8	56,8	62,1	68,8	61,0
	Et dødsfall	78,4	72,6	79,6	79,0	78,9	82,4	82,5	79,3

Kilde: TLU 2012, N = 2991, bare medlemmer av Dnk, prosent har svart viktig eller meget viktig

⁴ Likevel består disse ulikhetene også nå vi inkluderer hele befolkningen eller vekter datamaterialet alternativt (analyser ikke gjengitt).

6.5 HOVEDPUNKTER

- Unge medlemmer har i mindre grad enn eldre en kristen tro. Flere unge enn eldre er ikke-troende, samtidig er også flere unge usikre på hva de tror på. Likevel svarer 13,4 prosent av medlemmer i alderen 18 til 24 at de er «bekjennende kristne». Det er altså ingen entydig sammenheng mellom alder og tro.
- Andel kristne medlemmer (uavhengig av alder) er lik blant kvinner og menn, men andelen ikke-troende er større blant menn, mens andelen som har en ikke-kristen tro eller er usikre er større blant kvinner.
- Unge mener i noe større grad enn eldre at man bør melde seg ut av kirken, hvis man ikke tror eller ikke deler kirkens teologi. De er i vesentlig grad mer skeptiske til at Norges Grunnlov bør inkludere Den norske kirke.
- Unge medlemmer har færre grunner til å være medlem av kirken enn eldre. Likevel vektlegger unge at en viktig grunn til at de er medlem, er at de er døpt.
- Det er ingen tydelig sammenheng mellom alder og syn på kirkelig markeringer ved fødsel, giftermål og dødsfall. Analysene viser at overraskende mange kvinnelige medlemmer i alderen 24 til 29 år mener at det ikke er viktig å døpe barn.

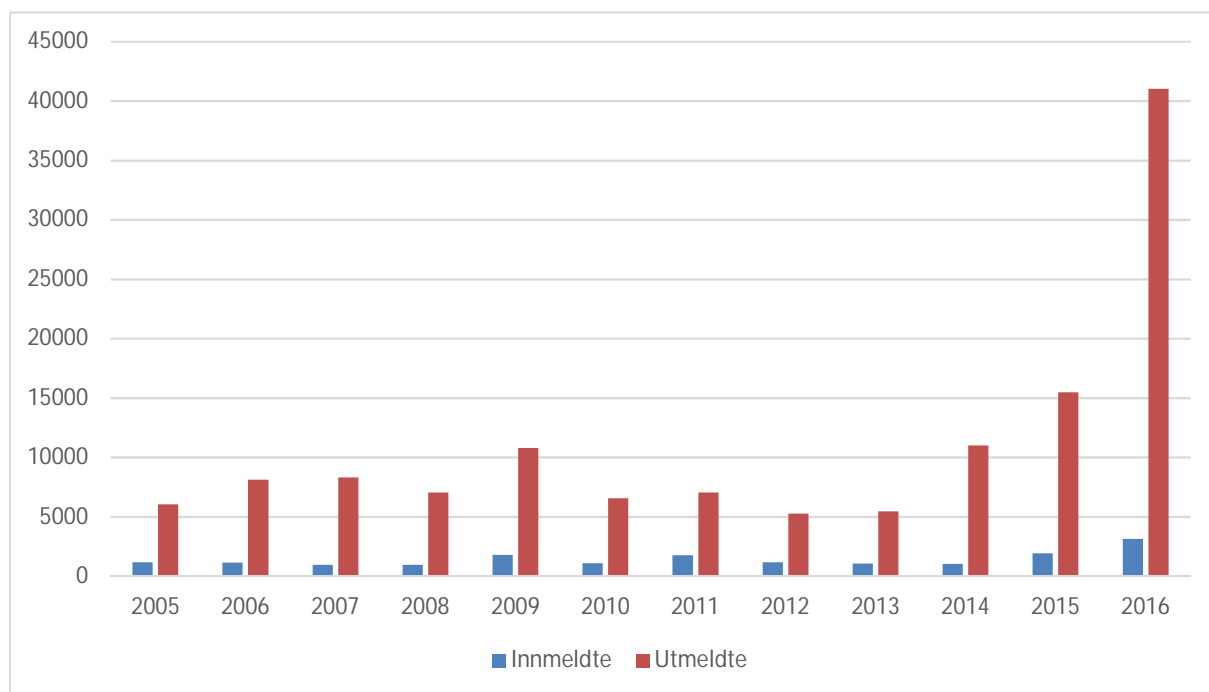
7. UNGE MEDLEMMER OG UTMELDING AV DEN NORSKE KIRKE

I perioden 2005–2016 meldte 132 164 mennesker seg ut av Den norske kirke (SSB). I dette kapitlet vil vi undersøke hva som kjennetegner de som har meldt seg ut, og også medlemmer som vurderer å melde seg ut, med fokus på de yngre medlemmene. Vi skal se på endringer over tid, hva som kjennetegner medlemmer som meldte seg ut i 2016 og hva som kjennetegner de som vurderer å melde seg ut.

7.1 UTMELDINGER 2005–2016

Figur 10 viser antallet individer som har meldt seg inn eller ut av Den norske kirke siden 2005. I 2009, 2011 og i 2015 var det kirkevalg. Dette medfører at medlemmer får valgkort i posten, noe som kan føre til at enkelte individer blir oppmerksom på at de er medlemmer av kirken, og dette kan stimulere noen til utmeldelse. Spesielt i 2009 og i 2015 ser vi at utmeldingstallene går opp. (Vi ser ikke dette i samme grad i 2011, noe som kan skyldes at det da var kun to år siden forrige valg.) Det året klart flest meldte seg ut var i 2016. Dette henger sammen med at det høsten 2016 ble mulig å sjekke digitalt om man var medlem av kirken og melde seg inn eller ut. Det bidro til at i løpet av 2016 så meldte hele 41 024 mennesker seg ut av Den norske kirke. Den nye ordningen gjorde at også flere enn vanlig meldte seg inn (3 147), men netto utmelding ble likevel meget høyt dette året. Det vil være interessant å observere om det i kommende år også vil være høye utmeldingstall, eller om de som hadde planlagt å melde seg ut nå har gjort det, og at de som fortsatt er medlemmer vil forbli det i fremtiden.

Figur 10. Utmeldinger av Den norske kirke 2005–2016



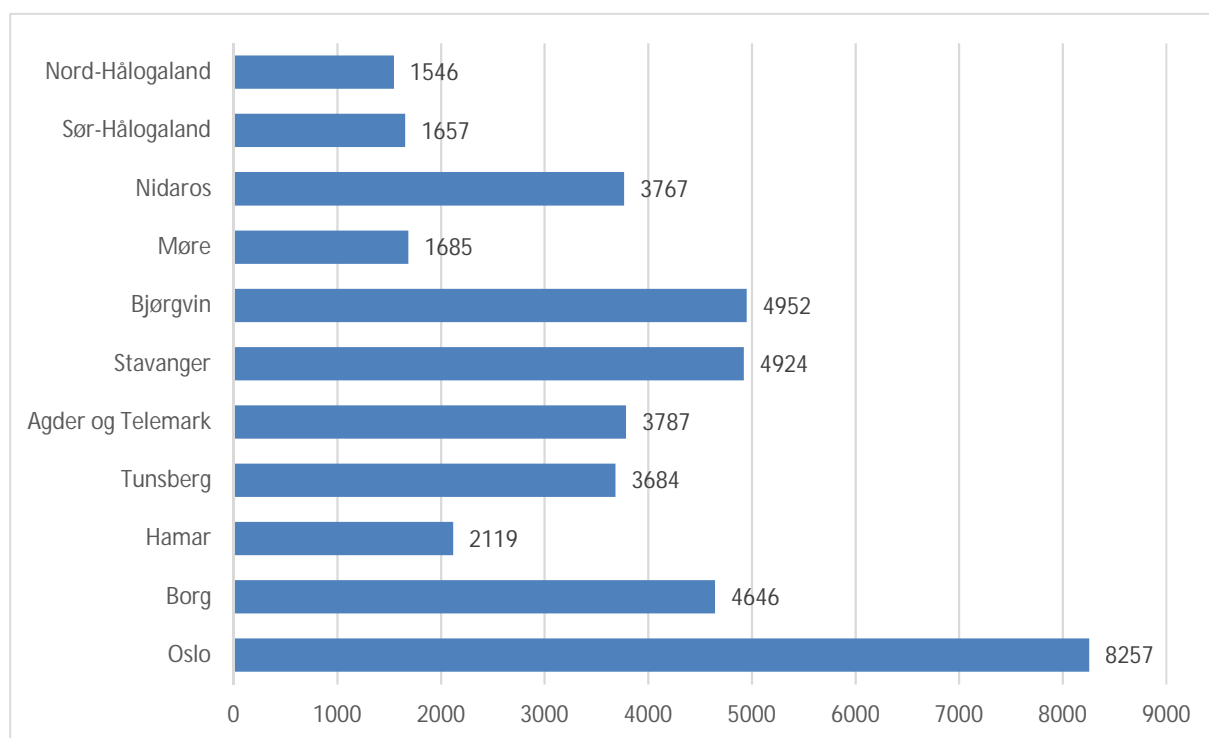
Kilde: Kirkens medlemsregister, antall utmeldinger og innmeldinger

7.2 HVEM MELDTE SEG UT I 2016?

I løpet av 2016 meldte 26 505 menn seg ut av kirken, mens 14 572 kvinner gjorde det sammen. Nesten 12 000 flere menn enn kvinner meldte seg altså ut, noe som tilsvarer 80 prosent flere utmeldte menn enn kvinner. Andelen kvinner og menn er likt fordelt, både i befolkningen og i kirken, så det er liten grunn til å tro at dette påvirker antallet utmeldinger. Hvorfor er det slik at flere menn enn kvinner har meldt seg ut? Det er ikke mulig å gi et sikkert svar på dette, men som nevnt i kapittel 6, så er flere menn enn kvinner ikke-religiøse. Andelen kvinner og menn som oppgir at de er kristne er meget lik, men blant de ikke-kristne er flere menn ikke har noen religiøs tro, mens flere kvinner sier at de ikke vet hva de tror på eller at de har en ikke-kristen tro. Flere mannlige enn kvinnelige medlemmer sier også at de vil melde seg ut av Den norske kirke (se nedenfor) og at de føler «ingen tilhørighet» til kirken (analyse ikke gjengitt). Ut fra dette perspektivet er det ikke overraskende at flere menn enn kvinner melder seg ut. Det er mye vi ikke vet om dem som melder seg ut, men hvis det stemmer at mange av disse mennene er ikke-troende uten tilhørighet til kirken, så er det kanskje ikke overraskende at de velger å melde seg ut.

Det er ingen tydelig sammenheng mellom bosted og utmelding. Figur 11 viser antall utmeldte i 2016 fordelt på bispedømmer. Hvis vi tar hensyn til befolkningsstørrelsen i de ulike bispedømmene, er det ikke slik at noen landsdeler er tydelig under- eller overrepresentert når det gjelder antall utmeldte.

Figur 11. Utmeldte av Den norske kirke i 2016 fordelt på bispedømmer



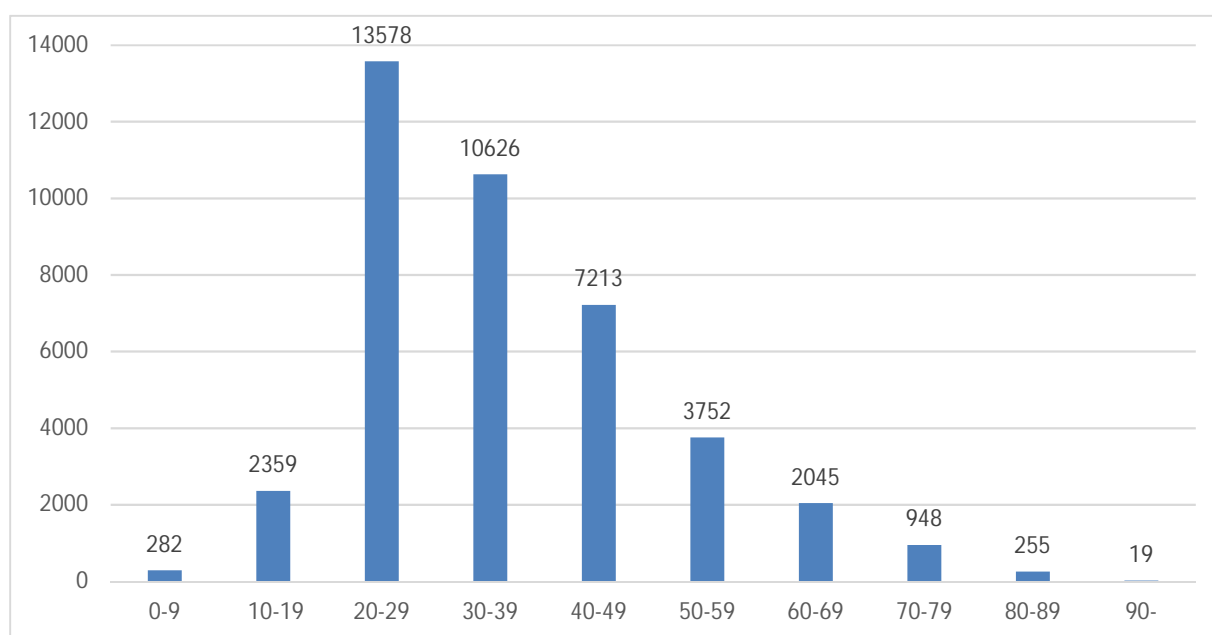
Kilde: Kirkens medlemsregister

Når det gjelder alder derimot, er det en tydelig sammenheng, nemlig at fra og med 20 år så synker antall utmeldte for hver alderskategori (Figur 12). De utmeldte 20-åringene i 2016 utgjør faktisk en medlemsreduksjon på hele 2,8 prosent innenfor denne aldersgruppen.

Hvorfor melder de unge seg ut i større grad? Et enkelt og mulig svar er at disse har hatt mindre tid på seg til å melde seg ut. De fleste medlemmer av Den norske kirke har vært medlemmer siden de ble døpt som barn. I løpet av livet kan man endre livssyn og få nye erfaringer som kan føre til at man ønsker å melde seg ut av kirken. Det kan også være at man har vurdert å melde seg ut, men enda ikke har bestemt seg eller fått tid til faktisk å gjøre det. De eldre har hatt lengre tid på seg til å endre mening og til å faktisk å melde seg ut.

Samtidig spiller nok også andre faktorer inn. Vi har allerede (i kapittel 4 og 5) sett at de yngre medlemmene i mindre grad har en kristen tro, oppgir færre grunner til å være medlemmer av kirken og føler mindre tilhørighet. Det må tas med i bildet når man skal forsøke å forstå hvorfor de unge for tiden melder seg ut av kirken.

Figur 12. Utmeldte av Den norske kirke i 2016 fordelt på alder



Kilde: Kirkens medlemsregister

7.3 UNGES PLANER OM Å MELDE SEG UT

Hva kjennetegner medlemmer av kirken som er usikre på sitt medlemskap eller som ønsker å melde seg ut? Utenom kjønn, alder og bosted, har vi ikke mer informasjon om de som meldte seg ut i 2016. Det finnes ingen data om hvorfor disse valgte å melde seg ut og så videre. Men i KIFOs Tros- og livssynsundersøkelsen fra 2012 ble det samlet inn data knyttet til en del slike forhold. I denne undersøkelsen ble medlemmer av Den norske kirke spurt om de tror de kommer til fortsatt å være medlem av kirken om fem år. Svaralternativene var «ja», «ja, kanskje» og «nei», og resultatene er gjengitt i Tabell 9. Tabellen viser en klar sammenheng mellom alder og usikkerhet knyttet til medlemskap. I all hovedsak øker andelen som mener de kommer til å fortsette som medlemmer med alderen, mens andelen som er usikre eller sier at de kommer til å melde seg ut, synker. Disse funnene stemmer overens med aldersprofilen på de som meldte seg ut i 2016.

Tabell 9. Planer om å forbli medlem fordelt på alder

	18-24	24-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-80	Alle
Ja, vil være medlem om fem år	59,5	56,9	67,9	76,0	76,8	83,3	88,4	73,4
Ja, vil kanskje være medlem om fem år	27,9	28,1	22,2	17,8	18,0	13,2	10,6	19,3
Nei, vil ikke være medlem om fem år	12,6	14,9	9,9	6,3	5,2	3,5	1,1	7,3

Kilde: TLU 2012, N = 2991, bare medlemmer av Dnk, prosent

Blant de som sier at de ikke vil være medlemmer om fem år, svarer 19,6 prosent at de har tenkt på å melde seg inn i Human-Etisk Forbund, mens 73,5 prosent svarer at de ikke har tenkt på å melde seg inn i noe annet trossamfunn. 0,5 prosent sier de har tenkt på å melde seg inn i Den katolske kirke, og 1,8 prosent at de har vurdert å melde seg inn i et annet kristent trossamfunn (analyser ikke gjengitt).

Det vært også interessant å undersøke om det finnes mange unge som *ikke* er medlemmer, men som kan tenke seg å melde seg inn i Den norske kirke.

I 2012 var 24,2 prosent av den norske befolkning ikke medlem av Den norske kirke. Tabell 10 viser at flertallet av disse ikke var interessert i å melde seg inn i kirken, og at det heller ikke er noen tydelig sammenheng mellom alder og det å ville melde seg inn. Det er likevel verdt å merke seg at en del ikke-medlemmer (6,5 prosent) sier svarer «ja» eller «ja, kanskje» på at kan komme til å melde seg inn i kirken. I perioden 2005–2016 er det også slik at 17 221 mennesker har meldt seg inn i kirken.

Tabell 10. Planer om å melde seg inn fordelt på alder

	18-24	24-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-80	Alle
Ja, vil melde meg inn innen fem år	1,0	0,0	0,9	2,9	1,5	2,6	2,1	1,6
Ja, vil kanskje melde meg inn innen fem år	4,1	3,3	5,5	5,3	6,0	5,2	0,0	4,9
Nei, vil ikke melde meg inn	94,8	96,7	93,6	91,8	92,5	92,2	97,9	93,6

Kilde: TLU 2012, N = 1010, bare individer som *ikke* er medlemmer av Dnk, prosent

7.4 UNGE SOM ER USIKRE ELLER ØNSKER Å MELDE SEG UT

Til slutt skal vi se nærmere på hva som kjennetegner medlemmer under 30 som er usikre eller avisende til videre medlemskap. Vi har sett at flest blant de unge er skeptiske til videre medlemskap og at det faktisk var flest unge som meldte seg ut av Den norske kirke i 2016. Derfor er det interessant å undersøke hva som kjennetegner disse. Temaene tro, deltagelse, tilhørighet og kjønn er allerede diskutert i denne rapporten, og vi vil nå se videre på denne gruppen, med fokus på de unge som er usikre og avisende til medlemskap.

I kapittel 6 så vi en sammenheng mellom alder og kristen tro, og at de under 30 år i mindre grad hadde en kristen tro enn de eldre. Hvis vi kun ser på medlemmer under 30 år, så er det også en meget tydelig sammenheng mellom tro og det å være sikker på videre medlemskap i kirken. Faktisk svarer 19,8 prosent at de ikke har noen religiøs tro, men at de likevel tror de vil fortsette å være medlemmer, men denne andelen er mye høyere blant de som er usikre på fremtidig medlemskap. Her svarer 55,1 prosent at de ikke har noen religiøs tro. Også blant dem som sier at de ikke tror de vil fortsette å være medlemmer, svarer hele 70,1 prosent at de ikke har en kristen tro.

Som man kanskje kunne forvente, er det en sterk sammenheng mellom det å være kristen og det å ville fortsette å være medlem. Sannsynligvis er det medlemmer som forlater Den norske kirke fordi de søker til et annet kristent trossamfunn, et ikke-kristne trossamfunn eller nyreligiøse miljøer. Likevel vil trolig majoriteten av de som forlater kirken gjøre dette uten å gå inn i et annet trossamfunn.

Tabell 11. Planer om å forbli medlem og religiøs tro

	Ja	Ja, kanskje	Nei
Jeg regner meg som bekjennende kristen	15,7	7,7	2,6
Jeg regner meg som kristen, men ikke bekjennende kristen	40,4	9,0	7,8
Jeg har en tro, men regner meg ikke som kristen	14,5	14,1	13,0
Jeg har ingen religiøs tro	19,8	55,1	70,1
Vet ikke	9,6	14,1	6,5

Kilde: TLU 2012, N = 557, bare medlemmer av Dnk i alderen 18–29 år

Tabell 12 viser at blant de som ønsker å fortsette å være medlemmer, er det slik at hele 61,1 prosent sier at de sjeldnere enn noen ganger i året, eller aldri går, på gudstjeneste. Det er altså mange unge medlemmer som i veldig liten grad går på gudstjeneste, men som likevel ønsker å være medlemmer. Likevel er det en tydelig sammenheng mellom deltagelse i gudstjenester og ønske om å melde seg ut blant de unge. Blant dem som sier at de ikke kommer til å fortsette å være medlemmer, så sier hele 61,0 prosent at de *aldri* går på gudstjeneste.

Tabell 12. Planer om å forbli medlem og deltagelse ved gudstjenester

	Ja	Ja, kanskje	Nei
Hver uke eller nesten hver uke	3,1	1,9	1,3
Noen ganger i måneden	3,7	1,9	0,0
Omtrent en gang i måneden	1,9	1,9	0,0
Noen ganger i året	30,2	10,9	6,5
Sjeldnere	39,5	42,9	31,2
Aldri	21,6	40,4	61,0

Kilde: TLU 2012, N = 557, bare medlemmer av Dnk i alderen 18–29 år

Blant de unge er det mange som ikke har en kristen tro og som ikke går i kirken, og det er i stor grad disse som er usikre eller avvisende til videre medlemskap i Den norske kirke.

Tabell 13 viser at unge menn i større grad enn kvinner er usikre eller avvisende til videre medlemskap. Mange menn er også i større grad ikke-religiøse og opplever svakere tilhørighet til kirken. Dette harmonerer med analysene av utmelding ovenfor og det at vesentlig flere menn enn kvinner har meldt seg ut av Den norske kirke.

Tabell 13. Planer om å forbli medlem og kjønn

	Ja	Ja, kanskje	Nei
Mann	42,9	51,3	55,8
Kvinne	57,1	48,7	44,2

Kilde: TLU 2012, N = 557, bare medlemmer av Dnk i alderen 18–29 år

7.5 HOVEDPUNKTER

- I 2016 meldte 41 024 mennesker seg ut Den norske kirke, mens 3 147 meldte seg inn. Disse høye talene henger sammen med at det ble mulig høsten 2016 å melde seg inn og ut digitalt.
- To viktige kjennetegn ved dem som meldte seg ut i 2016 er at de i større grad er unge og i større grad er menn.
- 80 prosent flere menn enn kvinner meldte seg ut i 2016. En mulig forklaring på dette er at menn i større grad ikke har en religiøs tro og at de føler mindre tilhørighet til kirken.
- Det at flere yngre enn eldre meldte seg ut, kan henge sammen med at unge i mindre grad er kristne og at de føler mindre tilhørighet til kirken. Det kan også være at flere yngre enn eldre melder seg ut, siden eldre som ikke er interessert å være medlemmer allerede har meldt seg ut tidligere.
- Unge medlemmer som vurderer å melde seg ut av kirken kjennetegnes ved at de oftere er menn, er yngre, ikke har en kristen tro og sjelden eller aldri deltar på gudstjenester.
- 6,5 prosent av befolkningen som ikke er medlemmer av Den norske kirke, sier de vurderer å melde seg inn i Den norske kirke.

8. KONKLUSJON

I denne rapporten har vi undersøkt hva som kjennetegner unge medlemmer av Den norske kirke. Ved hjelp av data fra kirkens medlemsregister, Statistisk sentralbyrå og KIFOs Tros- og livssynsundersøkelse, har rapporten analysert unge medlemmers relasjon til Den norske kirke. Dessuten har analysene også sammenlignet unge medlemmer med medlemmer i eldre aldersgrupper. På denne måten har rapporten undersøkt sammenhengene mellom alder og religiøs tro og tilhørighet.

Ulike teoretiske perspektiv har gitt innfallsvinkler for å forstå denne sammenhengen. Når man skal studere alder, er det nødvendig å skille mellom alderseffekt og generasjonseffekt: Er det slik at religiøs oppslutning endrer seg med årene, uavhengig av hvilken generasjon man tilhører – eller er det slik at ulike generasjoner har ulik religiøs profil som de bærer med seg hele livet? Sannsynligvis formes individer av begge disse effektene. Forskning viser at alder påvirker menneskers religiøsitet, ved at ulike livsfasen påvirker tro og religiøs praksis. Samtidig er det også en tendens til at mange bærer med seg barnetroen gjennom hele livet, og at man formes av det miljøet og det samfunnet man vokste opp i som barn. Derfor kan det være grunn til å tro at unge medlemmer er mindre religiøse, siden de har vokst opp i et mer sekulært samfunn. Det norske samfunnet har endret seg mye de siste 50 årene. Ikke minst har befolkningen endret seg ved et økende antall innvandrere har flyttet til landet. Dette må vi ta hensyn til, både når vi skal forstå hvordan det religiøse landskapet har endret seg, og når vi skal undersøke endringer i medlemstallene for Den norske kirke.

Ved hjelp av dette teoretiske bakteppet svarte rapporten på fire overordnede spørsmål, og svarene på disse oppsummeres her.

1. Hva er sammenhengen mellom alder og medlemskap i Den norske kirke?

Rapporten viser at det er en klar sammenheng mellom alder og andel innbyggere som er medlem av Den norske kirke. Blant nordmenn i 30-årene er bare 59 prosent medlemmer av kirken. Deretter øker andelen medlemmer for hver alderskategori. Men denne sammenhengen mellom alder og medlemskap skyldes i stor grad at mange nordmenn med innvandrerbakgrunn ikke er medlemmer og er yngre enn resten av befolkningen. Når vi kun tar hensyn til andelen av majoritetsbefolkningen som er medlemmer av Den norske kirke, ser vi en mindre tydelig sammenheng mellom alder og medlemskap. Det er fortsatt en svak tendens til at yngre i lavere grad er medlemmer, men denne trenden er langt mindre uttalt enn når man tar hensyn til hele befolkningen.

Dette understreker viktigheten av å ha disse demografiske forholdene klart for seg når man diskuterer Den norske kirkes medlemsmasse. I 2016 var 72,1 prosent av befolkningen medlemmer eller tilhørige i Den norske kirke, mens 86,1 prosent av majoritetsbefolkningen var det samme. I Oslo var 51,6 prosent av innbyggerne medlemmer eller tilhørige, mens 76,5 prosent av majoritetsbefolkning var det samme. Når befolkningen tidligere var mer homogen, var det naturlig å ta utgangspunkt i prosent av befolkningen som var medlemmer av Den norske kirke, når man skulle beskrive Den norske kirkes posisjon i samfunnet. Nå, når befolkningen er blitt mer sammensatt, kan de gi et feilaktig bilde å ta utgangspunkt i prosent av befolkningen som er medlemmer. For eksempel har andelen nordmenn som er medlemmer av Den norske kirke sunket med 11,3 prosentpoeng fra 2006 til 2016, men nedgangen i majoritetsbefolkningen har kun vært på 4,9 prosentpoeng i samme periode. Nedgangen i andel som

er medlemmer i befolkningen i denne perioden, skyldes 60 prosent økt innvandring og 40 prosent endrede medlemstall i majoritetsbefolkningen.

2. Hva er sammenhengen mellom alder og tilhørighet og kontakt med Den norske kirke?

Når vi kun studerer majoritetsbefolkningen, er det ikke dramatiske forskjeller i medlemskap mellom aldersgruppene. Det er likevel slik at yngre medlemmer er mer distanserte enn de eldre. Medlemmer under 30 år deltar sjeldnere på gudstjenester, de føler mindre tilhørighet og de oppsøker kirken i mindre grad.

3. Hva er sammenhengen mellom alder og religiøs tro og meninger om Den norske kirke?

Unge medlemmer har i mindre grad enn eldre en kristen tro. Flere unge enn eldre er ikke-troende, samtidig er også flere unge usikre på hva de tror på. Likevel svarer 13 prosent av medlemmer i alderen 18 til 24 at de er «bekjennende kristne». Det er altså ingen entydig sammenheng mellom alder og tro.

Unge mener i noe større grad enn eldre at man bør melde seg ut av kirken, hvis man ikke tror eller ikke deler kirkens teologi. De unge er også i vesentlig grad mer skeptiske til at Norges Grunnlov bør inkludere Den norske kirke. Unge medlemmer har i tillegg færre grunner til å være medlemmer av kirken enn eldre.

Likevel vektlegger unge medlemmer at en viktig grunn til at de er medlemmer, er at de er døpt. Det er ingen tydelig sammenheng mellom alder og syn på kirkelig markeringer av fødsel, giftermål og dødsfall, men analysene viser at overraskende mange kvinnelige medlemmer i alderen 24 til 29 år mener at det ikke er viktig å døpe barn.

4. Hva kjennetegner de som meldte seg ut av Den norske kirke i 2016?

I 2016 meldte 41 024 mennesker seg ut Den norske kirke, mens 3 147 meldte seg inn. De høye talene henger sammen med at det i 2016 ble mulig å melde seg inn og ut av kirken digitalt. De to viktigste kjennetegnene ved de som meldte seg ut i 2016, er at de i større grad er unge og i større grad er menn. 80 prosent flere menn enn kvinner meldte seg ut i 2016. En mulig forklaring er det faktum at menn i større grad ikke har en religiøs tro og at de føler mindre tilhørighet til kirken. Det at flere yngre enn eldre meldte seg ut, kan henge sammen med at færre unge er kristne og at de føler mindre tilhørighet til kirken. Det kan også være at flere yngre enn eldre melder seg ut, siden eldre som ikke er interessert å være medlemmer, allerede har meldt seg ut ved en tidligere anledning.

Unge medlemmer som vurderer å melde seg ut av kirken kjennetegnes ved at de oftere er menn, er yngre, ikke har en kristen tro og sjeldent eller aldri deltar på gudstjeneste. På den andre siden, så vurderer 6,5 prosent av befolkningen som ikke er medlemmer av Den norske kirke, å melde seg inn.

Rapporten tegner et sammensatt bilde av hvem de unge medlemmene er. Når vi kun tar hensyn til majoritetsbefolkningen, er det mindre forskjeller mellom andelen yngre og eldre som er medlemmer. Likevel er færre under 30 år medlemmer – og disse har i mindre grad en kristen tro og tilhørighet til kirken. Det er også i stor grad de unge som melder seg ut. Det at de unge har mindre tro og tilhørighet er nok i større grad en generasjonseffekt enn en alderseffekt. Med andre ord er det ikke å forvente at mange av disse vil melde seg inn igjen i kirken. Samtidig er det en tendens til at de yngste voksne (altså de mellom 18 og 24 år) i større grad oppgir at de har en kristentro kristne og i noe større grad

medlemmer enn de i alderen 25 til 29 år. Det blir interessant å se om denne generasjonen vil beholde disse kjennetegnene fremover i tid.

LITTERATURLISTE

- Botvar, Pål Ketil. 2010. "Endringer i nordmenns religiøse liv." I *Religion i dagens Norge. Mellom sekularisering og sakralisering*, redigert av Pål Ketil Botvar og Ulla Schmidt, 11–24. Oslo: Universitetsforlaget.
- Botvar, Pål Ketil og Mortensen, Bjarke Schønwandt . 2017. *Tro, tillit og toleranse: Unges holdninger til menneskerettigheter i en flerkulturell kontekst*. KIFO rapport 2017: 2. Oslo: KIFO, Institutt for kirke-, religions- og livssynsforskning.
- Erikson, Erik H. 2000. *Barndommen og samfunnet*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Furseth, Inger. 2015. "Et religiøst landskap i endring 1988–2013." I *Religionens tilbakekomst i offentligheten? Religion, politikk, medier, stat og sivilsamfunn i Norge siden 1980-tallet*, redigert av Inger Furseth, 21–37. Oslo: Universitetsforlaget.
- Høeg, Ida Marie. 2017. *Religion og ungdom*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Høeg, Ida Marie og Gresaker, Ann Kristin. 2015. *Når det rokkes ved tradisjon og tilhørighet: Nedgang i oppslutning om dåp i Oslo bispedømme*. KIFO rapport 2015: 2. Oslo: KIFO, Institutt for kirke-, religions- og livssynsforskning.
- Rafoss, Tore Witsø. 2016. *Et religiøst landskap i endring: Oppslutning om dåp på Østre Romerike*. KIFO rapport 2016: 2. Oslo: KIFO, Institutt for kirke-, religions- og livssynsforskning.
- Schmidt, Ulla. 2010. "Norge: et religiøst pluralistisk samfunn?» I *Religion i dagens Norge. Mellom sekularisering og sakralisering*, redigert av Pål Ketil Botvar og Ulla Schmidt, 25–43. Oslo: Universitetsforlaget.
- Winsnes, Ole Gunnar. 2006. "Mellom kontinuitet og endring: Den norske kirke i det norske samfunnet.» I *Endring og tilhørighet: Statskirkespørsmålet i perspektiv*, redigert av Ulla Schmidt, 10–119. Trondheim: Tapir.



Rapporten er en studie av sammenhengen mellom alder og medlemskap i Den norske kirke, med spesielt fokus på de yngre medlemmene. Den diskuterer endringer i medlemsmassen over tid og hvordan dette må forstås med utgangspunkt i demografiske endringer i befolkningen. Rapporten beskriver hva som kjennetegner de unge medlemmene, deres tro og tilhørighet, deres meninger og deres kontakt med kirken. Den analyserer hva som kjennetegner de som vurderer å melde seg ut av kirken, og de som har meldt seg ut, inkludert analyser av det store antallet mennesker som valgte å melde seg ut i 2016. Rapporten tegner et bilde av kirkens posisjon i samfunnet, og siden fokuset er på de yngre medlemmene, så beskriver rapporten en gruppe mennesker som kommer til å forme Den norske kirke fremover i tid. Rapporten bidrar med ny kunnskap om kirkens medlemmer, samt nye perspektiver på medlemsutvikling og medlemssammensetning.

KIFO Rapport 2017: 3

Rapporten er utgitt av:

KIFO, Institutt for kirke-, religions- og livssynsforskning
Pb. 37 Sentrum, 0101 Oslo

www.kifo.no
kifo@kifo.no

© KIFO, Institutt for kirke-, religions- og livssynsforskning, 2017
ISBN 978-82-92972-46-5
ISSN 0807-7517